

Intern aangestuurde masterproef

ANALYSE VAN DE UITDAGINGEN EN VERWACHTINGEN BIJ DE OPMAAK VAN DE ORSA

Valentine CLAEYS

Masterproef aangeboden tot het behalen van de graad van
Master in de handelswetenschappen
afstudeerrichting Finance and Risk Management

Promotor: Paul WINDELS

Academiejaar: 2016–2017

Verdedigd: Juni 2017

MASTERPROEF

Analyse van de uitdagingen en verwachtingen bij de opmaak van de ORSA:

Valentine CLAEYS

1 Probleemstelling en onderzoeksvraag

Sinds 1 januari 2016 is het Solvency II toezichtraamwerk van kracht. De Own Risk and Solvency Assessment (hierna "ORSA") is de kern van Solvency II. In het kader van de ORSA dient elke verzekeringsonderneming haar eigen risico's in te schatten om vervolgens de solvabiliteitsbehoefte te kunnen bepalen. Er bestaan echter weinig concrete regels over de opmaak van de ORSA. Zij geeft geen standaardformule om die risico's in te schatten en er is geen samenhang tussen de resultaten van de verschillende ondernemingen. Dit in tegenstelling tot de eerste pijler waar alles gestandaardiseerd is en de berekeningen enkel gemaakt moeten worden. Heel wat ondernemingen vinden het dan ook moeilijk om de ORSA uit te voeren, net omwille van de vrijheid die ze krijgen. Doordat er niets vooraf bepaald is brengt dit serieuze uitdagingen voor de onderneming mee.

Solvency II vereist heel wat meer transparantie en de resultaten van het ORSA-proces moeten periodiek in een ORSA-rapport gerapporteerd worden aan de toezichthouder en het publiek. Aangezien Solvency II nog maar sinds 2016 van kracht is, zijn de vereisten die zij stelt nog niet volledig geïmplementeerd in het beleid dat de verzekerings- en herverzekeringsondernemingen voeren. Het is bovendien nog niet volledig duidelijk wat precies de verwachtingen van de toezichthouder zijn op het vlak van de ORSA.

In dit onderzoek wordt er een analyse gemaakt van de vereisten voor de verzekerings- en herverzekeringsondernemingen in verband met ORSA. Eveneens wordt er onderzoek verricht naar de verwachtingen van de toezichthouder. Verder wordt er nagegaan hoe de ondernemingen de vrij theoretische vereisten die Solvency II oplegt in verband met de ORSA omzetten in de praktijk.

De centrale onderzoeksvraag in dit onderzoek luidt dan ook als volgt: "Wat zijn de uitdagingen en moeilijkheden bij de opmaak van de ORSA?". De centrale onderzoeksvraag zal beantwoord worden aan de hand van enkele deelvragen, namelijk:

- Wat zijn de verwachtingen van de toezichthouder en de (her)verzekeringsondernemingen met betrekking op de ORSA?
- Wat zijn de verwachtingen met betrekking tot het economische kapitaal-model?
- Welke rol speelt de Raad van Bestuur in het ORSA-proces?
- Wie zijn de betrokken partijen?

- Hoe verhoudt de ORSA zich ten opzichte van de solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR)? Op welke manier wordt er rekening gehouden met ORSA naast de eerste pijler? Wat is nu de basis voor het risicobeheer in de praktijk?
- Wat zijn de verwachtingen van de toezichthouder in verband met de publieke rapportering?
- Hoe interpreteren de (her)verzekeringsondernemingen de Solvency-II-vereisten in verband met de ORSA?
- Op welke manier probeert de onderneming haar eigen risico's goed in te schatten?
- Wat doet de onderneming om de geïdentificeerde risico's te beheren?
- Hoe verloopt het ORSA-proces binnen de onderneming? Hoe zou deze idealiter moeten verlopen volgens de toezichthouder?
- Hoe probeert de onderneming een goede rapportering van de ORSA te garanderen?

Het doel van deze masterproef is om inzicht te krijgen in hoe de ORSA in de praktijk geïnterpreteerd en geïmplementeerd wordt, wat de uitdagingen zijn voor de ondernemingen en wat de verwachtingen zijn van de toezichthouder. De berekening onder de eerste pijler is namelijk al complex, maar de berekening van het economisch kapitaal model onder de tweede pijler is mogelijk nog complexer.

2 Onderzoeksmethode

2.1 Verantwoording onderzoeksmethode

Om de centrale onderzoeksvraag te beantwoorden wordt er vertrokken vanuit een literatuurstudie. In deze laatste wordt beschreven wat het ORSA-rapport en proces precies inhouden en hoe dit volgens de wet geïmplementeerd moet worden. In het kader van dit onderzoek werd er gekozen voor diepte-interviews als strategie voor de dataverzameling. Op die manier is het mogelijk om dieper in detail te treden en zo meer informatie in te winnen. Deze diepte-interviews werden afgenomen aan de hand van een interviewprotocol dat vooraf opgesteld werd. Van de verzekeringsonderneming AG Insurance kreeg ik de toestemming om het interview op te nemen, hierdoor was het mogelijk om achteraf het interview objectief te reflecteren en de kans op verkeerde interpretaties te minimaliseren. Bij de toezichthouder kreeg ik de toestemming echter niet en kon ik mij bij het reflecteren van het interview enkel baseren op de notities genomen tijdens het interview. Zowel de toezichthouder als een verzekeringsonderneming werd geïnterviewd om zo effectief na te gaan wat de verwachtingen van beide partijen zijn in verband met de ORSA. Op die manier wordt er eveneens diversiteit gecreëerd binnen de eenheden. Doordat alle verzekerings- en herverzekeringsondernemingen een ORSA moeten uitvoeren, kan er in dit onderzoek gesproken worden over intensiteit.

Om de kwaliteit van dit onderzoek te waarborgen, worden er enkele kwaliteitscriteria gehanteerd. Er wordt een zo transparant mogelijk verloop van het onderzoek geboden, waarbij alle beslissingen, wijzigingen en moeilijkheden die ondervonden worden gedetailleerd beschreven zullen worden. Er wordt bovendien aan zelfreflectie gedaan. Op die manier wordt de betrouwbaarheid van dit onderzoek gegarandeerd.

Naast betrouwbaarheid speelt de validiteit van het onderzoek ook een grote rol. Zo zullen de analyses en uitgeschreven interviews teruggekoppeld worden aan de respondenten om op die manier te controleren of hun visie correct geïnterpreteerd is. Om aan externe validiteit te voldoen, worden de verkregen resultaten gekoppeld aan de voorafgaande literatuurstudie.

2.2 Verzameling en verwerking van de gegevens

Zoals eerder vermeld werd de data verkregen aan de hand van diepte-interviews. Er werd zowel een diepte-interview afgenomen bij de toezichthouder als bij een verzekeringsonderneming. De toezichthouder werd tijdens het interview vertegenwoordigd door Dominique Smoniewski, Bart Maselis en Nicolas Colpaert.

Ik heb ervoor gekozen om de verzekeringsonderneming AG Insurance te interviewen, omdat deze een van de grootste spelers is op de verzekeringsmarkt¹. Zo heeft AG Insurance in het totaal 3,74 miljoen klanten, tegenover AXA Belgium (tweede grootste speler op de verzekeringsmarkt²) die 2,9 miljoen klanten telt. Bij AG Insurance kunnen de klanten opgesplitst worden in 3,5 miljoen particulieren en 240.000 bedrijven. AG Insurance had eind 2015 een totaal marktaandeel van 21,4%, wat hen tot marktleider maakte in België. Vooral in Leven heeft AG Insurance een sterke positie (28,6%³). In Niet-Leven is AG Insurance de op één na⁴ grootste schadeverzekeraar met 15,8%⁵. In 2016 telde AG Insurance 4.391 werknemers⁶. AG Insurance werd tijdens het interview vertegenwoordigd door Eddy Van den Borre, hoofd van het Enterprise Risk Management bij AG Insurance, en Erik Nelis, Enterprise Risk Manager bij AG Insurance.

Na de interviews heb ik op basis van mijn notities en de audio-opname bij AG Insurance, per deelaspect een samenvatting van het interview gemaakt. In een volgende stap heb ik dezelfde deelaspecten bij de toezichthouder en de verzekeringsonderneming vergeleken. Op die manier ben ik op zoek gegaan naar overlappingsen en contradicties.

3 Bevindingen en besluiten

AG Insurance is een sterke voorstander van de ORSA. Zo vindt zij dat er heel wat werkpunten zijn aan de eerste pijler binnen Solvency II, maar waar Solvency II absoluut in is geslaagd is de ORSA. De toezichthouder wil een bewustzijn creëren bij het management van de (her)verzekeringsmaatschappijen. De maatschappijen moeten zich namelijk bewust zijn van de risico's die zij lopen. Bovendien moeten de maatschappijen, op basis van die risico's, een passend risicoprofiel opstellen.

De grootste tekortkoming onder Solvency I was het feit dat deze niet risicogevoelig was. Onder Solvency II worden de risico's waaraan de onderneming is blootgesteld in rekening gebracht, wat voor een realistischer beeld zorgt. Desondanks zijn er ook aan Solvency II nog verbeterpunten. Zo zijn er nog heel wat tekortkomingen in verband met het economisch kapitaalmodel.

Het is niet mogelijk om de marktwaarde van de technische voorzieningen exact te bepalen. Deze marktwaarde zou zo dicht mogelijk moeten aanleunen bij de economische waarde, maar verschilt doordat de berekeningen gebaseerd worden op assumpties. Zo kan de marktwaarde een te streng beeld geven, doordat deze geen rekening houdt met het feit dat de beleggingen voor een lange periode worden aangehouden. Mindere economische perioden kunnen dus gecompenseerd worden door betere economische perioden.

De technische voorzieningen zijn heel volatiel en die volatiliteit is moeilijk te managen. Door de lage interestvoeten hebben de (her)verzekeringsmaatschappijen het dan ook heel moeilijk.

¹ De ze cijfers zijn terug te vinden op de website van AG Insurance onder 'Bedrijfsinformatie'

² De ze cijfers zijn terug te vinden op de website van AXA onder 'Over AXA: presentatie'

³ AG Insurance (z.j.).

⁴ Op de site van de Nationale Belgische bank van België is terug te vinden dat AXA Belgium in Niet-Leven de marktleider is.

⁵ AG Insurance (z.j.).

⁶ Dit is het aantal werknemers, exclusief de werknemers die werken bij AG Real Estate.

Met de “best estimate” moeten de verzekeringsondernemingen een zo correct mogelijke schatting maken van hun verplichtingen tegenover hun klanten. De basisprincipes van deze berekening liggen vast in het wetgevend kader, de moeilijkheid ligt echter in het bepalen van de fair value⁷ van de provisies. Er moet namelijk beslist worden met welke curve er verdisconteerd wordt. Verder werken puur marktconsistente waarderingen procyclische handelingen in de hand.

Met de SCR-ratio wordt er nagegaan of de onderneming sterk genoeg is om een extreme schok op te vangen, die zich slechts 1 keer om de 200 jaar voordoet⁸. Er kunnen echter geen beslissingen genomen worden puur op basis van deze ratio, de onderliggende elementen moeten ook eerst in rekening gebracht worden.

De SCR is een wettelijk gegeven, maar de risk appetite is eigen aan de onderneming. AG Insurance gebruikt de SCR als basis om nadien via verdere berekeningen haar risk appetite te bepalen. De risk appetite is immers ruimer dan enkel solvabiliteit.

Volgens de toezichthouder heeft de onderneming bij een solvabiliteitsratio van 100% net genoeg kapitaal om de solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR) te dekken. AG Insurance geeft aan dat een onderneming met een solvabiliteitsratio van 100% zich in een precaire situatie bevindt. Wanneer de onderneming zich positioneert op 100% loopt zij te veel kans dat zij onder die ratio terecht komt. Een positie boven de 100% is dus aangewezen.

De Minimal Capital Requirement (MRC) is de absolute ondergrens. Indien de onderneming hieronder gaat kan de toezichthouder de bedrijfsactiviteiten stilleggen.

De verzekeringsondernemingen vullen de controlefuncties naar behoren in. De risicomanagement functie heeft de leiding over ORSA. Het faciliteert, stuurt, coördineert en redigeert het ORSA-proces en ORSA-rapport. De Audit spreekt zich uit over de efficiëntie en de effectiviteit van de procedures, niet over het inhoudelijke. De actuariële functie heeft een belangrijke rol op vlak van de technische voorzieningen. De Compliance functie heeft geen directe rol in het ORSA-proces, maar draait indirect wel mee omwille van het risicobeleid dat een onderdeel van het risk management is.

De ORSA heeft als doel dat de onderneming zelf haar risicopositie en solvabiliteitspositie beoordeelt. Met de uitvoering van de ORSA, moet de (her)verzekeringsonderneming nadenken over de risico's waaraan zij is blootgesteld. Bij de ORSA worden alle risico's in rekening gebracht, niet enkel de risico's die verplicht zijn onder pijler I. De resultaten die voortvloeien uit de ORSA moeten gebruikt worden bij het nemen van beslissingen. De ORSA moet eveneens deel uit maken van de strategie en deze laatste moet gekoppeld worden aan de risk appetite.

Het ORSA-proces moet afgestemd worden op de andere processen binnen de onderneming. Idealiter eindigen de verschillende processen op hetzelfde moment. De ORSA wordt gevoed door de resultaten die bekomen worden via de andere bedrijfsprocessen. ORSA heeft wel één specifiek kenmerk en dat is de forward-looking view. Eerst worden de risico's geïdentificeerd en nadien worden er stress scenario's opgesteld⁹. Uiteindelijk moet het ORSA-proces uitmonden in een ORSA-rapport. Het is een continu proces en er wordt steeds verder gebouwd op het vorige risicoprofiel.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de risico's onder pijler I en pijler II. Onder pijler I wordt de standaardformule gebruikt en onder pijler II kan de onderneming zelf kiezen hoe zij haar risico's inschat. De inschatting van de risico's gebeurt op basis van het risicoprofiel en de risk appetite van de onderneming.

De modelleerbaarheid van risico's is zeer beperkt. De ORSA wordt de hoeksteen van Solvency II genoemd. Daar wordt er opnieuw met een klare blik naar de risico's gekeken waaraan de

⁷ Dit is de reële waarde, of met andere woorden de waarde waartegen een bepaald actief gekocht of verkocht kan worden.

⁸ Woods (2016).

⁹ Kriele en Wolf (2014).

onderneming is blootgesteld. Door middel van stress testen kunnen er specifieke situaties getest worden.

Het Solvency II regime is zeer technisch. Een degelijke training, in verband met de interpretatie van de resultaten, is dan ook van belang. Intern kan er bij die resultaten een context meegegeven worden. Bij het publiek moet de verzekeringsonderneming er echter op vertrouwen dat zij de gepubliceerde resultaten correct kan interpreteren.

Inhoudstafel

1	Introductie	8
2	Literatuurstudie	8
2.1	<i>Het reglementair kader</i>	8
2.2	<i>Overgang van Solvency I naar Solvency II</i>	10
2.3	<i>Solvency II</i>	11
2.3.1	Drie pijlers	11
2.3.1.1	Eerste Pijler	12
2.3.1.1.1	Waarderingen	12
2.3.1.1.2	“best estimate” en Risicomarge	13
2.3.1.1.3	Solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR)	14
2.3.1.1.4	Solvabiliteitsratio	16
2.3.1.2	Tweede Pijler	17
2.3.1.2.1	Verplichte functies	17
2.3.1.2.1.1	Risicomanagement functie	17
2.3.1.2.1.2	Interne controle & Compliance functie	18
2.3.1.2.1.3	Actuariële functie	18
2.3.1.2.1.4	Interne Auditfunctie	19
2.3.1.2.2	Own Risk and Solvency Assessment (ORSA)	19
2.3.1.2.3	Top-down methode	20
2.3.1.2.4	ORSA-proces	20
2.3.1.2.5	Verskil tussen ORSA en SCR	20
2.3.1.2.6	Documentatie	21
2.3.1.2.6.1	Vooruitziend	21
2.3.1.2.6.2	Standaardformule vs intern model	21
2.3.1.2.6.3	Periodieke uitvoering	22
2.3.1.3	Derde Pijler	22
2.3.1.3.1	Transparantie en marktwerking	23
2.3.1.3.2	Toezicht	23
3	Resultaten	24
3.1	<i>Implementatie van de ORSA bij AG Insurance</i>	24
3.2	<i>Solvency</i>	25
3.3	<i>Economisch kapitaal</i>	26
3.4	<i>Technische voorzieningen</i>	27
3.5	<i>Solvency Capital Requirement (SCR)</i>	30
3.6	<i>Controlefuncties</i>	33
3.7	<i>ORSA</i>	35
3.7.1	ORSA-proces	38
3.7.2	Risico's in de ORSA	39
3.8	<i>Publieke rapportering</i>	41
3.9	<i>Vrijstellingen</i>	41
4	Analyse	42

4.1	<i>Solvency</i>	42
4.2	<i>Economisch kapitaal</i>	42
4.3	<i>Technische voorzieningen</i>	42
4.4	<i>Solvency Capital Requirement</i>	43
4.5	<i>Controlefuncties</i>	44
4.6	<i>ORSA</i>	45
4.6.1	<i>ORSA-proces</i>	46
4.6.2	<i>Risico's in ORSA</i>	46
4.7	<i>Publieke rapportering</i>	47
5	Conclusie	47
6	Dankwoord	48
7	Referenties	49
8	Appendix A: Abstract in het Engels	54

1 Introductie

In het kader van mijn masterjaar Handelswetenschappen: Finance and risk schreef ik deze masterproef over de Own Risk and Solvency Assessment, het zogenoemde hart van Solvency II. Met Solvency II, dat in voege is sinds 1 januari 2016, werden er heel wat veranderingen doorgevoerd met betrekking op de prudentiële regelgeving voor de verzekeringssector. Onder Solvency I was het regelgevend kader onvolkomen, omdat er geen rekening werd gehouden met de reële risico's waaraan de onderneming is blootgesteld. Met Solvency II wordt de kapitaalvereiste op een veel gedetailleerdere manier berekend, rekening houdend met het risicoprofiel van de onderneming.

Bij Solvency II wordt een onderscheid gemaakt tussen drie pijlers. Onder de eerste pijler vallen de kapitaalvereisten conform de regelgeving. Onder de tweede pijler berekent de onderneming het vereiste economische kapitaal op basis van haar eigen hypothesen en parameters in de zogenaamde ORSA. Onder de derde pijler tot slot, rapporteert de onderneming over de berekeningen onder de eerste en tweede pijler aan het brede publiek en de toezichthouder. Deze masterproef focust op de uitdagingen bij de opmaak van de ORSA. De ORSA is een geheel aan processen om de risico's waaraan de onderneming is blootgesteld te identificeren, meten, beheren en rapporteren. In het ORSA-rapport moeten alle risico's waaraan de onderneming is blootgesteld worden opgenomen. Deze risico's kunnen verschillend zijn van de risico's die bij de berekening van de kapitaalvereiste onder de eerste pijler worden opgenomen. Samen met de kapitaalvereisten onder de eerste pijler vormt de ORSA de basis om te bepalen hoeveel eigen vermogen de onderneming moet aanhouden om haar solvabiliteit te dekken. Op die manier kan de toezichthouder beter rekening houden met het risicoprofiel van de onderneming en krijgt deze een beter beeld van de risico's waaraan de onderneming is blootgesteld.

Deze masterproef geeft eerst een beschrijving van de belangrijkste Solvency II vereisten met een bijzondere focus op de ORSA. In het volgende deel wordt de literatuurstudie en de probleemstelling weergegeven. In de literatuurstudie wordt eerst het reglementair kader besproken. Hoe verliep de overgang van Solvency I naar Solvency II? Hoe kwam de Solvency II wetgeving tot stand? Daarna wordt er een beeld geschept van Solvency II. Wat houdt Solvency II nu juist in? Vervolgens wordt er dieper in gegaan op de ORSA. Bij de probleemstelling worden de uitdagingen en verwachtingen bij de opmaak van de ORSA geschept. Daarna worden ook nog de methodologie van deze analyse, de bijhorende onderzoeksvragen en de meerwaarde van dit onderzoek besproken.

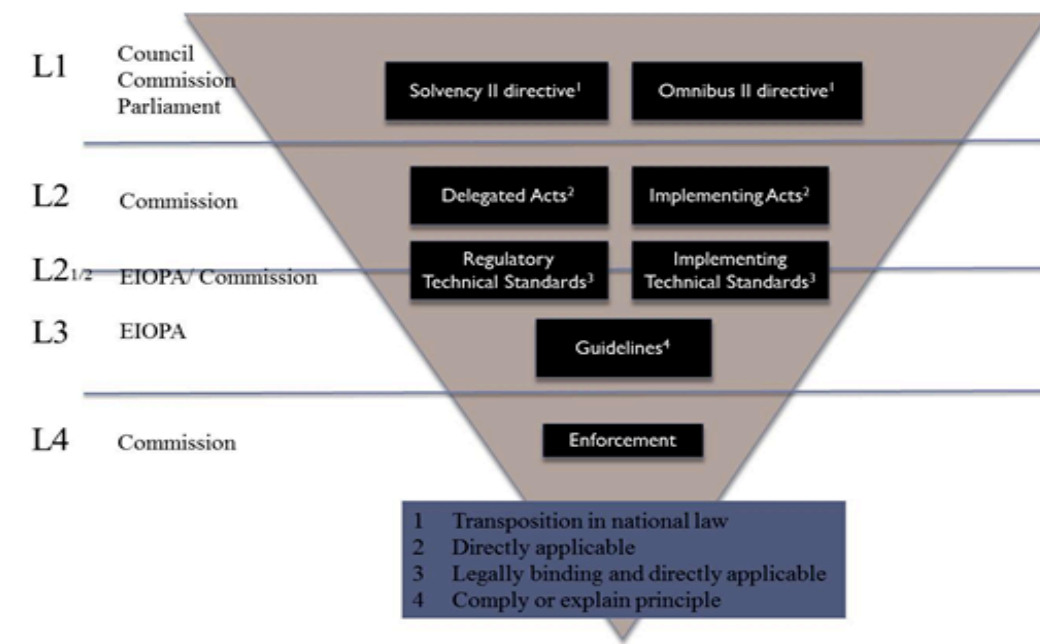
2 Literatuurstudie

2.1 Het reglementair kader

Het reglementair kader van Solvency II is gebaseerd op Europese wet- en regelgeving die deels is omgezet in Belgische wet- en regelgeving¹⁰. De Europese wet- en regelgeving is gestructureerd op 4 niveaus¹¹, zoals weergegeven in figuur 1.

¹⁰ EIOPA (z.j. - c); HM Treasury (2011, november); Nationale Bank van België. (2011 - a).

¹¹ Lloyd's (z.j.); Erdélyi (2016).

Figuur 1. Het prudentieel kader¹².

Op het eerste niveau bevinden zich de Solvency II richtlijnen en Omnibus II richtlijnen. De uitvoeringsverordening van Solvency II bevindt zich op het tweede niveau. Op het derde niveau bevinden zich de richtsnoeren van European Insurance and Occupational Pensions Authority (Hierna "EIOPA")¹³. Tussen het tweede en derde niveau bevinden zich technische standaarden die worden uitgewerkt door EIOPA en opgenomen door de Europese Commissie. Ten slotte gaat de Europese Commissie op het vierde niveau de naleving van de regelgeving opvolgen. Op Belgisch niveau zijn de Solvency II en Omnibus II richtlijnen omgezet in de wet van 13 maart 2016¹⁴. Verder zijn de richtsnoeren van EIOPA omgezet in circulaires door de Nationale Bank van België. Het is goed mogelijk dat er in de toekomst nog uitvoeringsnormen/maatregelen op Belgisch niveau volgen. De uitvoeringsverordeningen van de Europese Commissie zijn rechtstreeks van toepassing en zijn niet omgezet in nationale wet- of regelgeving. Hieronder wordt er dieper in gegaan op de verschillende niveaus¹⁵.

De primaire wetgeving wordt op het eerste niveau opgesteld, de algemene principes van een voorstel worden er gevormd. Dit zijn de kaderrichtlijnen. Op 10 juli 2007 werd de Solvency II richtlijn voorgesteld door de Europese commissie. De kaderrichtlijn met betrekking tot Solvency II werd door het Europese Parlement en de Europese Raad goedgekeurd op 25 november 2009. Deze werd vervolgens gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Unie. Een solvabiliteitsbeleid dat meer toegespitst is op het individuele risicoprofiel van de verzekeringsondernemingen en de herverzekeringsondernemingen verving in deze tekst de vereisten die van toepassing waren onder Solvency I. 14 verzekerings- en herverzekeringsrichtlijnen van de EU werden vervangen door de Solvency II richtlijn. Alle 28 lidstaten moeten deze richtlijn omzetten in nationale wetgeving. Met de komst van de Omnibus II richtlijn werden enkele veranderingen aan de Solvency II richtlijn ingevoerd. Zo werden er bijvoorbeeld verschillende overgangsmaatregelen ingevoerd. De Omnibus II richtlijn werd pas in 2014 goedgekeurd na de uitvoering van een uitgebreide impact assessment. Deze richtlijn diende eigenlijk om de overgang van Solvency I naar Solvency II vlot te doen verlopen. Ook aan de Solvency II richtlijn zijn diverse impact assessments voorafgegaan.

¹² Windels (2016). Deze figuur werd door de heer Paul Windels ontworpen als lesmateriaal.

¹³ EIOPA (2015, 03 februari).

¹⁴ Belgisch Staatsblad (2016, 23 maart).

¹⁵ EIOPA (z.j. - b).

De uitvoeringsverordeningen situeren zich op het tweede niveau. Deze moeten niet meer omgezet worden in nationale wetgeving, maar zijn onmiddellijk toepasbaar op de lidstaten van de EU. Zij bevatten gedetailleerde eisen die gevolgd moeten worden door de verzekeraars en herverzekeraars en werden opgenomen in de verordening 2015/35 van 10 oktober 2014¹⁶. Het is de Europese commissie die op dit niveau bepaalde handelingen delegeert en implementeert.

Op het niveau 2,5 reguleren en implementeren EIOPA en Europese Commissie technische standaarden. De richtlijnen worden dan door EIOPA op het derde niveau verder uitgewerkt in aanbevelingen.

Op niveau 3 worden de richtsnoeren bepaald. De richtsnoeren streven ernaar om het toezicht door de toezichthouder te uniformiseren over de verschillende lidstaten heen. De richtsnoeren dienen te worden nageleefd op basis van het Comply or Explain principe¹⁷ door alle toezichthouders en zijn dus in de praktijk vrij of relatief bindend. EIOPA is de instelling die deze richtlijnen ontwerpt. Zij geeft eveneens aanbevelingen over hoe men de bepalingen van Solvency II kan invoeren.

De commissie ziet op het vierde niveau toe op de naleving van de regels. Het is haar taak de lidstaten op te volgen in verband met de implementatie van de wetgeving.

2.2 Overgang van Solvency I naar Solvency II¹⁸

Solvency I was van kracht sinds de jaren '70. De grootste tekortkoming in dit raamwerk was het feit dat de kapitaalvereisten niet aangepast waren aan de risico's die de verzekerings- of herverzekeringsondernemingen daadwerkelijk liepen. De toezichthouder had weinig zicht op het risicobeheer van de onderneming. Ook op vlak van transparantie naar de buitenwereld toe was Solvency I onvoldoende. Bovendien was er onzekerheid of de onderneming aan haar verplichtingen kon voldoen. Er was bijvoorbeeld slechts beperkt zicht op de reële financiële positie van de onderneming en de risicogevoeligheid van die positie. Er was geen samenhang in de waardering van de activa en passiva voor solvabiliteitsdoeleinden. Verder richtte Solvency I zich nauwelijks op de bescherming van de polishouder. Doordat de ondernemingen op verschillende manieren waardeerden konden de beoordelingen niet vergeleken worden. Een andere tekortkoming van Solvency I was dat er te weinig harmonisatie op Europees niveau was. Het toezicht op groepsniveau was vrij beperkt¹⁹.

Solvency II is het nieuwe kader voor prudentieel toezicht dat in voege is sinds 1 januari 2016. Dit raamwerk bevat enkele Europese regels in verband met verzekerings- en herverzekeringsondernemingen. Er zijn bijvoorbeeld regels over hoe een (her)verzekeringsonderneming geliquideerd moet worden. Met Solvency II hoopt de Europese Commissie op een betere bescherming voor de consumenten. Binnen dit raamwerk moet de bescherming van de verzekeringsnemer meer gestructureerd worden, zodat deze beter verloopt binnen de EU. Indien de verzekeringnemers weten dat zij beter beschermd worden, zullen zij meer vertrouwen hebben in de verzekeringsproducten die hen worden aangeboden. Het is eveneens de bedoeling dat de verzekeringsondernemingen meer eigen vermogen aanhouden zodat de kans om failliet te gaan kleiner wordt. Kapitaalvereisten worden gebaseerd op de risico's waaraan de onderneming blootgesteld wordt. Dit kader zorgt voor meer harmonisatie op Europees niveau en maakt beter risicobeheer binnen de ondernemingen mogelijk.

Met Solvency II werd er op Europees niveau één bewind ingevoerd, wat bij Solvency I niet het geval was. Onder Solvency II werd het ook belangrijker dat de verzekeraars de risico's die zij lopen beter kunnen inschatten en daadwerkelijk begrijpen. De polishouder wordt ook veel beter beschermd

¹⁶ Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/35 van de Commissie van 10 oktober 2014 (2015, 17 januari)

¹⁷ Dit betekent dat de regel toegepast moet worden en indien deze niet toegepast wordt er uitgelegd moet worden waarom niet.

¹⁸ CoreFilling (2015).

¹⁹ Erdélyi (2016).

doordat de ondernemingen minder risico's mogen nemen en deze risico's beter moeten beheersen. Dit was een grote vooruitgang in vergelijking met Solvency I, daar werd de nadruk namelijk veel minder gelegd op de reële risico's waaraan de onderneming werd blootgesteld. Ook werd de tijdshorizon waarop de berekeningen gebeuren verschoven naar 1 jaar. De verzekerings- en herverzekeringsondernemingen moeten sinds Solvency II zowel rapporteren aan het publiek als aan de toezichthouder. Deze rapportering is enorm uitgebreid tegenover de rapportering onder Solvency I. Op die manier heeft de toezichthouder een veel duidelijker beeld van de risico's die de onderneming loopt en kan zij ingrijpen indien nodig. Ook dit is een enorme verbetering ten opzichte van Solvency I.

2.3 Solvency II²⁰

De verzekeringssector heeft de laatste jaren heel wat moeilijke omstandigheden gekend. Door de financiële crisis van 2008 werd het voor de toezichthouders duidelijk dat er tekortkomingen waren in het toezicht op zowel de individuele ondernemingen als op de volledige sector²¹. De regelgevers hebben dan ook aanpassingen doorgevoerd in de reglementering die betrekking heeft op de kapitaalsvereisten van de verzekeringsondernemingen. De ontwikkeling van Solvency II is reeds begonnen in 2004 en in 2007 is een eerste versie ingediend. Men was er dus al een aantal jaar aan bezig, ook voor en tijdens de crisis. De eerste directieve was zelfs al ontwikkeld voor de crisis. Op basis van de ervaringen uit de crisis is de Solvency II richtlijn geamendeerd door de Omnibus II richtlijn. De invoering van het Solvency II raamwerk was initieel voorzien voor 2012, maar is een eerste keer uitgesteld naar 2014 en vervolgens een tweede keer naar 2016.

Solvency II is een Europees toezichtraamwerk om ervoor te zorgen dat de verzekeraars en herverzekerders aan hun verplichtingen kunnen voldoen. Alle verzekerings- en herverzekeringsondernemingen naar Belgisch recht vallen onder deze toepassing. Voor de kleine verzekeraars voorziet de Solvency II wet beperkte vereisten. Deze vereisten zijn nog deels gebaseerd op het Solvency I raamwerk.

Solvency II vereist dat de verzekerings- en herverzekeringsondernemingen technische voorzieningen aanleggen die in lijn zijn met het bedrijf. Eveneens wordt van hen verwacht dat zij een extra buffer aanleggen om ongunstige en schadelijke scenario's te kunnen opvangen. Een andere hoofddoelstelling van Solvency II is om de EU-markt te verdiepen. Dit kan enkel bereikt worden indien de toezichthouders op een gestandaardiseerde manier te werk gaan. Er wordt gestreefd naar harmonisatie op Europees niveau. Het verhogen van de concurrentie op internationaal vlak tussen de verzekeraars binnen de EU is evenzeer een hoofddoelstelling. Een laatste element is het vernieuwde 'Supervisory Review Process'²². Gedurende dit proces moeten de Europese lidstaten ervoor zorgen dat de toezichthoudende autoriteiten de processen en procedures die door de verzekerings- en herverzekeringsondernemingen worden uitgevoerd in lijn zijn met de wet en de Solvency II directieve. De beoordeling door de toezichthoudende autoriteiten zal onder andere de kwalitatieve eisen in verband met het bestuur omvatten, alsook de risico's waaraan de onderneming wordt blootgesteld en een toetsing van het vermogen dat nodig is om deze risico's te kunnen beheren.

2.3.1 Drie pijlers²³

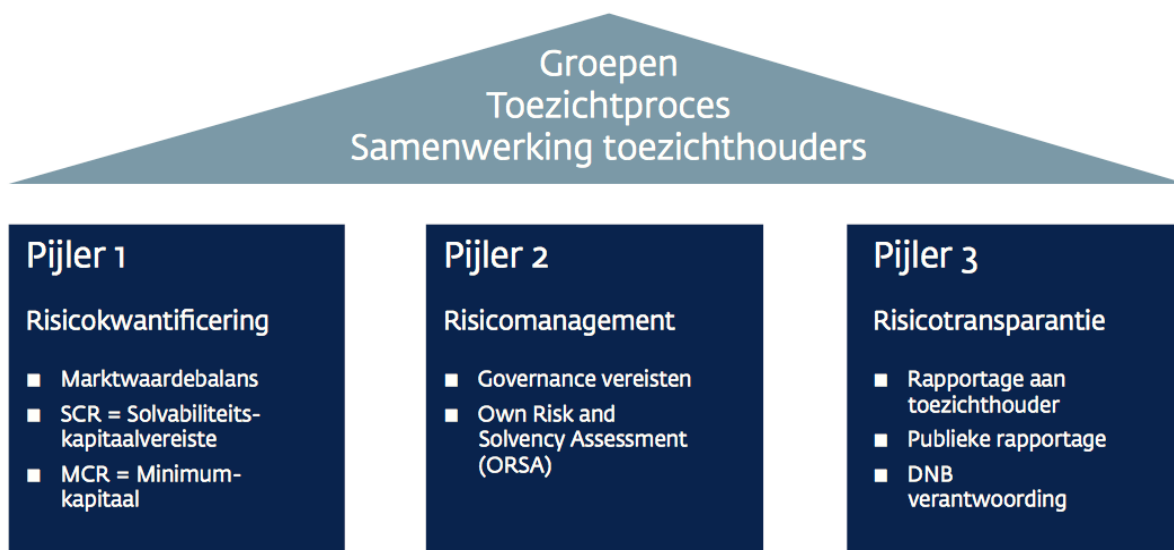
Zoals te zien op figuur 2 is Solvency II een raamwerk dat bestaat uit drie pijlers. Binnen dit raamwerk bestaat er geen hiërarchie tussen de pijlers onderling, alle drie de pijlers zijn even belangrijk. De drie pijlers slaan op het kwantificeren van risico, bestuur en transparantie.

²⁰ Bank of England (2015); HM Treasury (2011, november); Erdélyi (2016).

²¹ Weber (2015).

²² PwC (2010); EIOPA (z.j. - a); Nationale Bank van België (2011 - a).

²³ Lloyd's (z.j.); Lester (z.j.); Nationale Bank van België. (2011 - a); Erdélyi (2016).

Figuur 2. De drie pijlers van Solvency II. (bron: http://www.dnb.nl/binaries/Factsheet_solveny_tcm46-335167.pdf)²⁴

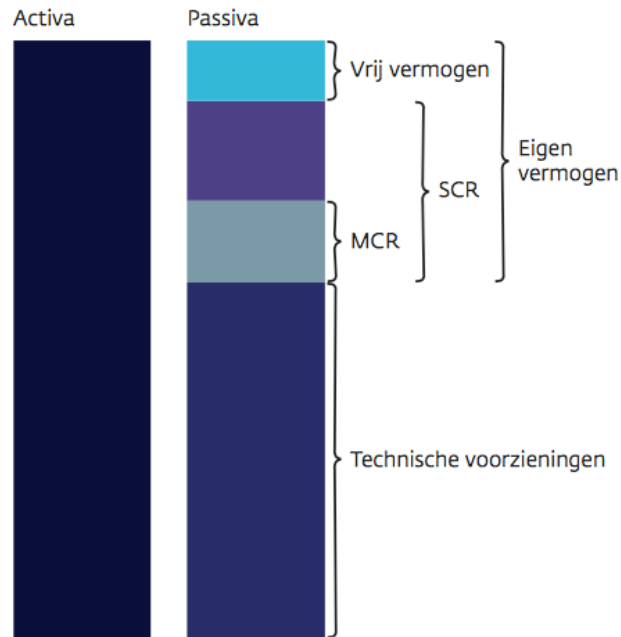
2.3.1.1 Eerste Pijler

De eerste pijler omvat de kwantitatieve vereisten. Onder deze pijler maken de ondernemingen een economische balans op. De balans bestaat uit een activa- en een passiva-kant. Op de activa-kant staan de activa die de verplichtingen van de (her)verzekeraars moeten dekken. Zo dekken de activa de technische provisies en het eigen vermogen af. De activa-kant bestaat ook uit een klein deel 'vrije activa'. De passiva-kant bevat de verplichtingen waaraan de verzekeringsonderneming in de toekomst zal moeten voldoen. De passiva-kant wordt opgedeeld in technische voorzieningen en het eigen vermogen. Het eigen vermogen moet minstens voldoende zijn om de 'Solvency Capital Requirement' (SCR) af te dekken en bevat ook nog een surplus aan kapitaal.

2.3.1.1.1 Waarderingen

Onder Solvency II worden de activa en passiva gewaardeerd aan hun economische waarde. Dit is de waarde die een onafhankelijke tegenpartij zou willen betalen indien deze de activa overneemt of zou willen ontvangen indien deze de passiva overneemt. Wanneer vervolgens de totale waarde van de passiva afgetrokken wordt van de totale waarde van de activa, zal dit resultaat de basis zijn om de hoeveelheid eigen vermogen dat de onderneming moet aanhouden te schatten.

²⁴ De Nederlandsche Bank (z.j.).

Figuur 3. Opbouw bezittingen en verplichtingen. (bron: https://www.dnb.nl/binaries/Factsheet_solveny_tcm46-335167.pdf)²⁵

De technische voorzieningen worden gewaardeerd op een marktconsistente wijze²⁶. Zo gaan de ondernemingen een “best estimate” en daarboven een risicomarge berekenen²⁷. Voor sommige producten is het moeilijk om de marktwaarde²⁸ te bepalen, voor klassieke verzekeringscontracten is er bijvoorbeeld geen markt. Omwille van die reden wordt er een ‘beste schatting’ van de toekomstige kasstromen gemaakt.

2.3.1.1.2 “best estimate” en Risicomarge

De ‘beste schatting’ is de verwachtingswaarde die berekend wordt op basis van de uitgaande kasstromen die verminderd worden met de geschatte kasstromen die nog moeten binnenkomen²⁹. De verwachte inkomende kasstromen zijn eigenlijk de premies die de verzekeraar of herverzekeraar nog moet ontvangen. Wanneer de verzekeraar deze toekomstige ‘nog te ontvangen’ premies gaat berekenen zullen die afwijken van de werkelijke premies die de verzekeraar uiteindelijk zal ontvangen. De verzekeraar zal namelijk trachten een hogere premie in rekening te brengen dan de kosten en eventuele schade die het verzekeringscontract met zich meebrengt.

Er wordt bij deze berekening rekening gehouden met alle mogelijke factoren die een invloed kunnen hebben op die kasstromen en er wordt nadien verdisconteerd met de risicovrije rentevoet. Binnen deze ‘beste schatting’ wordt er geen marge voorzien om tegenslagen op te vangen, daarom wordt er

²⁵ De Nederlandsche Bank (z.j.).

²⁶ Kriele en Wolf (2014).

²⁷ Bank of England (2014, april).

²⁸ De Nederlandsche Bank (2015, 17 december).

²⁹ Nationale Bank van België. (2011 - a); Nationale Bank van België (2017).

bij de 'beste schatting' nog een risicomarge opgeteld om zo een correctere waardering van de technische provisies³⁰ te krijgen.

De risicomarge is uw kapitaalkost vermenigvuldigd met de som van de SCR en dit dan terug verdisconteerd naar vandaag. Deze vult de 'beste schatting' aan om ervoor te zorgen dat de technische voorzieningen groot genoeg zijn zodat de verzekeringsonderneming aan haar verplichtingen kan voldoen. Om deze technische voorzieningen goed te kunnen schatten moet de actuariële functie haar mening geven over het feit of de onderneming de vereisten met betrekking tot de technische voorzieningen zal kunnen blijven naleven³¹. Zij moet ook een analyse uitvoeren naar de potentiële risico's die samenhangen met deze berekening. De risicomarge is eveneens nodig om het concept van de transferwaarde weer te geven. Indien een onderneming geliquideerd wordt zal de overnemende partij namelijk het excès aan activa eisen en deze laatste wordt weerspiegeld door de risicomarge. De solvabiliteitsvereiste van de overnemende partij zal gestegen zijn door de overgenomen portefeuille, daarom is het noodzakelijk dat zij kennis heeft van deze activa.

2.3.1.1.3 Solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR)³²

SCR is het kapitaal dat nodig is om eventuele onvoorziene verliezen tijdens het komende jaar te kunnen betalen³³. De onderneming moet continu voldoen aan de kapitaalvereiste. Deze vereiste hangt af van de risico's waaraan de onderneming is blootgesteld³⁴. Ondernemingen die hogere risico's op hun balans hebben staan, zullen een hogere buffer moeten hebben dan ondernemingen die minder risicovolle beleggingen op hun balans hebben staan. Een bedrijf met overwegend aandelen op de balans zal dus een grotere buffer moeten aanleggen dan een bedrijf die overwegend overheidsobligaties op de balans heeft staan.

De SCR weerspiegelt een Value at Risk³⁵ (hierna "VaR³⁶") van 99,50% over 1 jaar³⁷. De onderneming kan de standaardformule gebruiken om de SCR te berekenen. In Solvency II zijn er gedetailleerde regels rond deze standaardformule vermeld. Binnen deze formule zijn er heel wat risico's opgenomen die betrekking hebben op de activa en passiva van de economische balans. Doordat de standaardformule gebaseerd is op gestandaardiseerde parameters zullen niet alle bedrijfsspecifieke risico's altijd volledig afdoende in rekening worden gebracht. De standaardformule omvat wel een vrij uitgebreide set van risicomodules om de SCR te berekenen, waardoor de belangrijkste risico's in principe zijn opgenomen. De onderneming zal moeten aantonen in welke mate haar risicoblootstellingen zijn afgedekt door de SCR in het kader van de ORSA.

³⁰ Bank of England (2014, april).

³¹ Williams (2015).

³² Asimit, Badescu, Haberman en Kim (2016, januari)

³³ HM Treasury (2011, november).

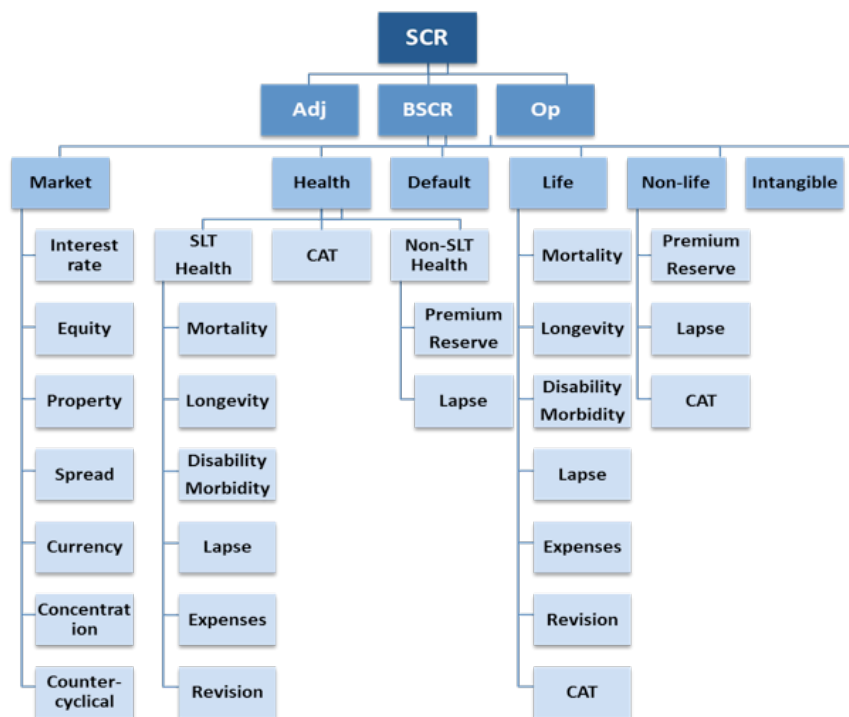
³⁴ Bank of England (2015, 07 mei).

³⁵ Verder in deze masterproef zal er commentaar gegeven worden op de VaR door de toezichhouder. Floreani (2013) heeft eveneens commentaar op het gebruik van de VaR bij de berekening van SCR.

³⁶ VaR berekent wat het maximale verlies is onder normale omstandigheden, over een bepaalde periode, gegeven een bepaalde betrouwbaarheid.

³⁷ Vedani & Devineau (2012); Siegel (2013); De Nederlandsche Bank (z.j.).

In figuur 4 wordt de structuur van de standaardformule weergegeven.

Figuur 4. Structuur standaardformule. (bron: <http://actuelia.fr/conference-xbrl-collecte-s2-a-lacpr/>)³⁸

Indien de kapitaalvereiste in verband met solvabiliteit berekend wordt aan de hand van de standaardformule wordt de som genomen van de volgende elementen: de kapitaalvereiste van de kernsolvabiliteit, de kapitaalvereiste voor het operationeel risico en tot slot de correctie voor het verliesvermogen van de technische voorzieningen en uitgestelde belastingen. De technische voorzieningen zijn belangrijk bij de berekening van de SCR, omwille van het feit dat zij een directe input in de balans zijn³⁹. De kernkapitaalvereiste kan verder onderverdeeld worden in 6 risicomodules (i.e. de verzekeringstechnische risico's leven, niet-leven, ziekte, de marktrisico's, de tegenpartijrisico's en de immateriële risico's)⁴⁰ met telkens hun sub-risico modules.

Per risico gaat men na of de standaardformule een correct beeld weergeeft. Indien dit daadwerkelijk het geval is wordt de standaardformule behouden. Wanneer dit niet het geval is, maar het resultaat toch ongeveer in lijn ligt met de werkelijkheid zal de standaardformule lichtjes aangepast worden. Wanneer het resultaat te sterk afwijkt, zal er een intern model gebruikt worden⁴¹. De Toezichthouder heeft 6 maanden de tijd om dit intern model al dan niet goed te keuren⁴². Bij een intern model wordt er op basis van scenario's schokken uitgevoerd. Bij de standaardformule is het EIOPA die bepaalt op welk niveau er geschokt moet worden. Door alle individuele risico's samen te nemen in de berekening

³⁸ Actuelia (z.j.).

³⁹ Dreksler (2015).

⁴⁰ Michael (2013); Kriele en Wolf (2014).

⁴¹ Nationale Bank van België (2011 - b).

⁴² Nationale Bank van België (2012).

van de SCR zullen er diversificatie-effecten optreden. Dit houdt in dat het totale risico kleiner zal zijn dan de som van de individuele risico's.

De onderneming kan dus ook opteren voor een intern model indien de standaardformule geen voldoende passend beeld zou geven. In het Solvency II reglement worden normen beschreven omtrent dit intern model⁴³. In het intern model worden dan alle risico's die specifiek zijn aan de onderneming opgenomen, om op die manier een correcter beeld te krijgen. Ook hier moet er aangetoond worden dat het gebruik van een intern model beter bij de onderneming past dan het gebruik van de standaardformule. Het zal echter wel enige tijd duren vooraleer zo'n intern model onder de eerste pijler goedgekeurd wordt. Het model moet eerst een bepaalde tijd draaien in de onderneming voordat zij (eventueel) een goedkeuring van de toezichthouder zal krijgen om via dit model te rapporteren. De onderneming moet het resultaat, verkregen uit het intern model, gebruiken om haar beleid bij te sturen⁴⁴. Er is ook de mogelijkheid om gebruik te maken van een partieel intern model, dit is een combinatie van de twee eerdergenoemde modellen⁴⁵.

Wordt de SCR niet gehaald, dan zal de toezichthouder ingrijpen. Zo zal de onderneming haar risicoblootstellingen moeten afbouwen (bv. verkoop van portefeuille) ofwel moeten herkapitaliseren indien zij onder de SCR gaat. Zij krijgt hiervoor wel een bepaalde herstelperiode met een maximum van 6 maanden. Het is belangrijk dat de onderneming nagaat of haar risicoprofiel afwijkt van de veronderstellingen die gemaakt worden bij het berekenen van de SCR. Dit kan ze doen door middel van een kwalitatieve analyse. Indien blijkt dat het risicoprofiel significant afwijkend is zal er een kwalitatieve beoordeling moeten komen, indien het risicoprofiel niet significant afwijkend is, is deze laatste stap niet nodig.

Binnen de SCR zit ook de Minimal Capital Requirement (hierna "MCR") vervat, die een absolute ondergrens vormt⁴⁶. Dit is het absolute minimum aan eigen vermogen dat de (her)verzekeringsonderneming moet aanhouden. Indien de onderneming onder deze vereiste zakt, verliest zij haar licentie en wordt ze geliquideerd. De MCR omvat 25% - 45% van de SCR⁴⁷.

2.3.1.1.4 Solvabiliteitsratio

Het is noodzakelijk de solvabiliteitsratio goed te onderzoeken vooraleer er een duidelijk inzicht in de financiële positie van de verzekeraar mogelijk is. De berekening van de solvabiliteitsratio onder Solvency II verschilt van de berekening onder Solvency I. Bij Solvency II worden alle risico's waaraan de onderneming is blootgesteld in rekening gebracht bij het berekenen van de SCR. Dit was niet het geval bij Solvency I. Onder Solvency II is de solvabiliteitsratio de ratio tussen het eigen vermogen (hierna "EV") dat in aanmerking komt en de SCR, het eigen vermogen dat nodig is om de kapitaalsvereiste te dekken.

$$\text{Solvabiliteitsratio} = \frac{\text{EV}}{\text{SCR}}$$

⁴³ Nationale Bank van België (2016).

⁴⁴ Bank of England (2015, 16 maart).

⁴⁵ Ter illustratie verwijs ik graag naar Gatzert en Martin (2012). Deze geven in hun studie duidelijk aan wat de verschillen in de berekening van het markt- en kredietrisico zijn wanneer deze enerzijds met de standaardformule en anderzijds binnen partieel intern model worden uitgevoerd. Kraut en Richter (2015) berekenen op hun beurt het catastrofe risico onder de standaardformule en geven nadien het belang van interne modellen aan.

⁴⁶ Siegel (2013).

⁴⁷ HM Treasury (2011, november).

Een solvabiliteitsratio van 100%⁴⁸ duidt op het feit dat de verzekeringsonderneming voldoende kapitaal heeft om na een hele zware schok, die zich naar verwachting slechts éénmaal per 200 jaar voordoet, nog steeds aan haar verplichtingen te voldoen⁴⁹. Doorgaans wordt er een VaR van 99,50% gebruikt en een tijdshorizon van één jaar.

2.3.1.2 Tweede Pijler⁵⁰

De tweede pijler bevat kwalitatieve vereisten en vereisten op vlak van de ORSA. Deze gaat vooral over de vereisten in verband met de corporate governance (deugdelijk bestuur) en het risicobeheer. De toezichthouder evalueert de onderneming. Eerstgenoemde kan verbeteringen vragen indien zij gebreken of tekortkomingen in de onderneming vindt. Onder de tweede pijler valt ook de 'Own Risk Solvency Assessment' of ORSA, die het hart vormt van het risicobeheer.

2.3.1.2.1 Verplichte functies

De toezichthouder gaat na of de onderneming een deugdelijk bestuur hanteert. Volgende vier functies⁵¹ moeten dan ook aanwezig zijn binnen elke (her)verzekeringsonderneming: de Risicomanagement functie, de Interne controle & Compliance functie, de Actuariële functie en tot slot ook de Interne Auditfunctie. Niet enkel de aanwezigheid van de vier genoemde functies wordt gecontroleerd, maar ook de bestuurders worden gecontroleerd op betrouwbaarheid en bekwaamheid.

2.3.1.2.1.1 Risicomanagement functie

Het risicomanagement ontwikkelt het risicoprofiel en het risicomanagementsysteem van de onderneming en zal deze nadien blijven beheren. Het risicomanagement probeert risico's te detecteren alvorens ze zich realiseren, zodat er op tijd ingegrepen kan worden. Op die manier kunnen de ongewenste gevolgen beperkt of zelfs voorkomen worden en de kosten om deze risico's aan te pakken beperkt blijven. Indien er dreigingen zijn voor het behalen van de vooropgestelde doelstellingen van de onderneming, moet het risicomanagement deze behandelen. Zodanig dat deze doelstellingen nog steeds behaald kunnen worden en de lopende processen niet verstoord worden. Zowel de interne als externe risico's moeten in rekening gebracht worden. Het risicomanagement kan als volgt onderverdeeld worden: het opstellen van een strategie om risico's te beheren, het identificeren en bestuderen van risico's en ten slotte het beheren van de geïdentificeerde risico's. Het risicomanagement is een toekomstgericht en voortdurend proces. Het is ook deze functie die moet zorgen voor de implementatie van het ORSA-proces. Hiervoor werkt zij samen met de actuariële functie. De risicomanagement functie ondersteunt de Raad van Bestuur door te helpen bij de implementatie van een risicomanagementsysteem waarmee de belangrijkste risico's geïdentificeerd en opgevolgd kunnen worden. Deze functie rapporteert aan de Raad van Bestuur over de risico's waaraan de onderneming is blootgesteld. Dit gebeurt normaal gezien eenmaal per jaar. Er moet echter ook gerapporteerd worden indien er veranderingen zijn in de interne of externe omgeving die van zodanige omvang zijn dat zij invloed hebben op het risicoprofiel van de onderneming.

⁴⁸ De Nederlandsche Bank (2015, 17 december).

⁴⁹ HM Treasury (2011, november).

⁵⁰ De Nederlandsche Bank (2014, 25 juli).

⁵¹ Williams (2015); Nationale Bank van België (2017).

2.3.1.2.1.2 *Interne controle & Compliance functie*

In elke onderneming zou er een goed intern controlesysteem aanwezig moeten zijn. Deze zorgt voor de implementatie en het navolgen van de Solvency II regels. Het interne controlesysteem omvat ten minste de administratieve en boekhoudkundige processen, een intern controlekader, regels betreffende correct rapporteren en een compliance (nalevings-) functie. Het interne controlesysteem moet er voor zorgen dat de onderneming op de meest efficiënte en effectieve manier haar activiteiten uitvoert, kwalitatieve informatie kan verstrekken en de wetgeving naleeft.

De compliance functie is een onafhankelijk orgaan die erop toe ziet dat de integriteits- en gedragsregels binnen de onderneming nageleefd worden⁵². Deze functie wordt dan ook vertegenwoordigd door individuen die over een goede kennis van de wetgeving, die op de onderneming van toepassing is, beschikken. Er moet gerapporteerd worden aan de Raad van Bestuur over de impact die veranderingen in de wetgeving zullen hebben op de onderneming. De Nationale Belgische Bank (hierna "NBB"), die prudentieel toezichthouder is, moet erop toe zien dat de ondernemingen niet aan witwassen of terrorismefinanciering doen. De Financial Services and Markets Authority (hierna "FSMA") is de toezichthouder op de gedragsregels en ziet er op toe dat de regelgeving in verband met de bescherming van de verzekeringnemer en de informatie die aan deze laatste wordt verschaft nagevolgd worden. Zij controleert eveneens of de bepalingen die betrekkingen hebben op publiciteit, discriminatie en regels in verband met (her)verzekeringbemiddeling nagevolgd worden. Zowel de NBB als de FSMA ziet erop toe dat de regels omtrent het beloningssysteem binnen de onderneming, alsook de controle op de verzekeringsondernemingen nageleefd worden.

2.3.1.2.1.3 *Actuariële functie*⁵³

Elk bedrijf moet een actuariële functie hebben om alle actuariële berekeningen binnen het bedrijf te monitoren. Deze functie draagt eveneens bij tot een beter risicomanagementproces, doordat er een beter begrip van de risico's is. De actuariële functie bestaat uit personen die over een goede kennis van actuariële en financiële wiskunde beschikken. Het is de Raad van Bestuur die aangeeft wie de actuariële functie mag vertegenwoordigen. De actuariële functie ziet erop toe dat er passende modellen en systemen gehanteerd worden om de technische provisies te berekenen, zij gaat ook de kwaliteit van de modellen en systemen na. Deze functie coördineert de berekeningen. Zo zal zij bijvoorbeeld nagaan of alle risicogroepen gekend zijn, zodat er een getrouw beeld is van de onderliggende risico's. Eveneens zal de actuariële functie de technische voorzieningen toetsen en vervolgens beoordelen. Zo vergelijkt zij ook de 'beste schatting' met de ondervindingen. De actuariële functie moet éénmaal per jaar rapporteren aan de Raad van Bestuur. In dit rapport zijn de belangrijkste punten voornamelijk: de 'beste schatting', de berekening van MCR en SCR, de kwaliteit van de data, het 'back testen' door de 'beste schatting' te vergelijken met de ondervindingen en tot slot de beoordeling door de functie. De Solvency II richtlijn opteert voor een splitsing tussen het team die de technische voorzieningen berekent en het team die deze toetst en beoordeelt, om op die manier een betrouwbaardere beoordeling te verkrijgen. De Actuariële functie is dus een onafhankelijke functie. Het is evenwel mogelijk deze functie uit te besteden.

⁵² Nationale Bank van België (2012).

⁵³ De Nederlandsche Bank (2015); Williams (2015).

2.3.1.2.1.4 Interne Auditfunctie

Er moet een interne auditfunctie aanwezig zijn om toe te zien op de kwaliteit en effectiviteit van de interne controle, alsook het risicobeheer en de systemen en processen met betrekking tot het deugdelijk bestuur van de onderneming. Deze verschillende bestanddelen moeten steeds passend zijn voor de onderneming. De interne auditfunctie moet het auditplan opstellen, vervolgens implementeren en tenslotte opvolgen. Dit plan wordt eenmaal per jaar aan het bestuur gerapporteerd. Het auditplan geeft na het identificeren van de risico's aan welke voorrang vereisen. In dit plan vormt de interne auditfunctie een oordeel en geeft zij aanbevelingen met betrekking tot de interne controle. Deze functie ondersteunt de Raad van Bestuur bij het toezicht op de deugdzaamheid van de jaarrekening, alsook bij het toezicht op het naleven van de wetgeving. Dit is een onafhankelijk orgaan en staat dus los van de andere functies binnen de onderneming. Personen die deze functie vertegenwoordigen mogen dan ook geen verantwoordelijkheid binnen een andere functie op zich nemen. Het is opnieuw de Raad van Bestuur die beslist wie deze functie vertegenwoordigd.

2.3.1.2.2 Own Risk and Solvency Assessment (ORSA)⁵⁴

Na de financiële crisis van 2008 werd duidelijk dat de kapitaalvereisten onvoldoende waren om de ondernemingen te beschermen tegen de negatieve gevolgen die deze crisis met zich meebracht. De verzekeringssector was al enige tijd gereguleerd, maar de regelgeving stond nog niet op punt waardoor groei en ontwikkeling belemmerd werden. Tegelijkertijd waren de regels die de ondernemingen moesten behoeden van de negatieve gevolgen in tijden van crisis duidelijk niet krachtig genoeg. Deze laatste zouden dynamisch moeten zijn en mee evolueren in de tijd, in 2008 bleken zij echter verouderd. Na de crisis is de regelgeving erop gericht om ervoor te zorgen dat de verzekerings- en herverzekeringsondernemingen een beter risicobeheer voeren. Kapitaalvereisten moesten veel meer afgestemd worden op de specifieke situatie van de individuele onderneming. Heel wat ondernemingen zijn dan ook op zoek gegaan hoe ze de risico's waaraan ze blootgesteld zijn op een andere manier kunnen behandelen.

De ORSA is de beoordeling van het eigen risico en de solvabiliteit door de onderneming zelf. Het zorgt ervoor dat de onderneming makkelijker kan inschatten hoeveel kapitaal zij moet aanhouden, passend bij haar risicoprofiel⁵⁵. Het risicobeheer van de onderneming zou erop vooruit moeten gaan. Het zorgt er eveneens voor dat de ondernemingen beter kunnen inspelen op de complexiteit die de toekomst met zich meebrengt. De ORSA zou de financiële toestand van de ondernemingen ten goede moeten komen.

De ORSA is de kern van de Solvency II richtlijn. Zij heeft betrekking op alle verzekerings- en herverzekeringsondernemingen naar Belgisch recht en is specifiek voor elke individuele onderneming. Het vereist de ontwikkeling van een bedrijfsspecifiek economisch kapitaalmodel. Het doet de verzekeringsonderneming bijgevolg nadenken over haar eigen risico's en wordt ondersteund door het 'Enterprise Risk Management'⁵⁶ (hierna "ERM"). De ORSA geeft de mogelijkheid aan de verzekerings- en herverzekeringsondernemingen om een beleid op maat van de onderneming te voeren. Om continu te voldoen aan de Solvency II vereisten moet de onderneming bepalen welk kapitaal zij moet aanleggen. Hierbij wordt de berekening uit het eigen economisch kapitaalmodel (ORSA) vergeleken met de berekening van de SCR onder de eerste pijler. Het risicobeheer van de verzekerings- en herverzekeringsondernemingen moet hierdoor makkelijker te beoordelen zijn en er moet eveneens een beter zicht komen op de solvabiliteitspositie.

⁵⁴ Solvency II association (z.j.); Office of the Superintendent of Financial Institutions (2015, november); Lloyd's (2010).

⁵⁵ Deloitte (2015).

⁵⁶ Wicklund en Christopher (2012).

2.3.1.2.3 Top-down methode

ORSA werkt volgens de top-down methode. Zo begint het proces bovenaan in de organisatie. De Raad van Bestuur moet het ORSA-proces in goede banen leiden. Zo moet de Raad van Bestuur het ORSA-rapport opvolgen en bijsturen waar nodig. Deze is eveneens ook de eindgebruiker van het rapport. De Raad van Bestuur moet ervoor zorgen dat de berekeningen binnen het ORSA-proces op maat van de onderneming zijn. Er wordt niet één bepaalde methode of berekening voorgeschreven die geldt voor alle ondernemingen. De berekeningen zijn specifiek per individuele onderneming en de Raad van Bestuur moet er dus voor zorgen dat deze overeenstemmen met de activiteiten, de structuur en de complexiteit van de onderneming.

2.3.1.2.4 ORSA-proces

Gedurende het ORSA-proces worden de eigen risico's van de verzekerings- en herverzekeringsondernemingen geïdentificeerd, beoordeeld, gecontroleerd en beheerd. De risico's die hier bedoeld worden zijn alle risico's waaraan de onderneming wordt blootgesteld, dus ook diegene die niet onder de eerste pijler vervat zitten. De berekeningen van het eigen risico worden vervolgens samengevoegd in het ORSA-rapport.

Het ORSA-proces verlangt evenzeer van de verzekerings- en herverzekeringsondernemingen dat zij hun eigen risicoprofiel opmaken. Hoeveel risico is de onderneming bereid te nemen? Wat zijn de kwalitatieve en kwantitatieve toleranties per risico en wat is de totale risicotolerantie? Het is opnieuw belangrijk dat deze toleranties in lijn liggen met de bedrijfsactiviteiten. Dit is de eerste stap van het 'Enterprise Risk Management' proces. Er moet eveneens aangetoond worden dat de tolerantiegrenzen op verantwoorde niveaus zijn gelegd. Dit betekent dat ze gemakkelijk berekend en gecontroleerd moeten kunnen worden. Zo kan de onderneming op basis van verschillende scenario's aantonen dat deze tolerantiegrenzen verantwoord zijn. Deze scenario's combineren alle informatie betreffende de opgenomen risico's. Die scenario's zijn vaak 'stress tests', waarbij wordt nagegaan of de onderneming stabiel kan blijven in tijden van crisis of bij extreme gebeurtenissen. Er wordt dan gekeken naar welke invloed de volatiliteit op de markt heeft op het risicoprofiel van de onderneming. In de ORSA wordt er vervolgens een afweging gemaakt tussen de risicobereidheid van de onderneming en de risico's die het bedrijf werkelijk loopt.

De onderneming moet tenminste bij haar kapitaalbeheer, bedrijfsplanning en productontwikkeling en productontwerp rekening houden met de resultaten die zij is gekomen door middel van het ORSA-proces.

2.3.1.2.5 Verschil tussen ORSA en SCR

Onder de eerste pijler van Solvency II wordt voor de berekening van de SCR meestal de standaardformule gebruikt. Dit wil zeggen dat de risico's door de Europese Commissie zijn vastgelegd in de uitvoeringsverordening. De SCR is dus eerder de kapitaalvereiste van de toezichthouder. ORSA, onder de tweede pijler, laat de ondernemingen echter toe zelf de risico's waaraan zij zijn blootgesteld te bepalen en een eigen risicoweging te gebruiken. De ondernemingen bepalen hier dus alles zelf, maar dienen exhaustief te zijn. Alle risico's die er mogelijks voor kunnen zorgen dat de onderneming niet zal kunnen voldoen aan haar verplichtingen worden opgenomen in de ORSA. In het geval van een groep moeten alle risico's die betrekking hebben op de individuele

groepsentiteiten in rekening gebracht worden. De ORSA is dus eigenlijk de kapitaalvereiste van de onderneming zelf. Ook de looptijd die gebruikt wordt in de berekening van de ORSA kan verschillen. Zo wordt er onder de eerste pijler een VaR van 1 jaar gebruikt en onder de tweede pijler kan de looptijd 3 of 5 jaar zijn⁵⁷. De risico exposure is dan langer. Nadien kunnen de twee berekeningen naast elkaar gelegd worden ter vergelijking.

Beide concepten moeten gemeten worden aan de hand van berekeningen, maar de gehanteerde methodes verschillen. Onder de tweede pijler kan de onderneming dus het bereik, risicoverwachtingen en de looptijd zelf bepalen. Dit zorgt voor een volledig ander resultaat dan datgene verkregen onder de eerste pijler. Het resultaat verkregen uit het ORSA-proces zou dichter moeten aanleunen bij de onderneming. Zo bevat ORSA alle risico's opgenomen in SCR onder pijler één en daarbovenop ook alle andere risico's waaraan de onderneming is blootgesteld.

2.3.1.2.6 Documentatie

De ORSA vraagt eveneens de nodige documentatie. Zo moet er een document opgesteld worden waarin het ORSA-beleid beschreven wordt. Ook elke ORSA moet vastgelegd worden. De resultaten van de ORSA moeten gestaafd worden. Vervolgens zal er periodiek gerapporteerd worden over de ORSA en de bijhorende resultaten, zowel intern als aan de toezichhoudende autoriteit (zie pijler 3).

Er worden een aantal vaste componenten opgenomen in het document waarin het ORSA-beleid beschreven wordt. Zo moeten de processen en procedures, die door de onderneming doorlopen worden, beschreven worden om tot de ORSA te komen. Het verband tussen het risicoprofiel van de onderneming, de risicotolerantiegrenzen en de totale behoefte aan solvabiliteit moet eveneens aangetoond worden. Verder moet ook de methode beschreven worden in dit document. De methode geeft meer informatie betreffende de gevoerde stress testen, hoe vaak de risico's beoordeeld worden, de omstandigheden waarin het ORSA-proces gevoerd wordt, wat de vooropgestelde kwaliteitsnormen zijn, enzovoort.

2.3.1.2.6.1 Vooruitziend

De ORSA is vooruitziend. Er moet (indien mogelijk) een schatting gemaakt worden van de solvabiliteitsbehoeften op middellange of lange termijn. Omwille van die reden moet de onderneming, wanneer zij nagaat of zij nog steeds voldoet aan de kapitaaleisen van Solvency II, kijken naar potentiële veranderingen in het risicoprofiel. De kwaliteit en kwantiteit van het eigen vermogen moet zij evengoed nagaan voor de volledige looptijd van het bedrijfsplan en haar aandacht vestigen op eventuele veranderingen van het eigen vermogen gedurende deze periode.

2.3.1.2.6.2 Standaardformule vs intern model

Bepaalde verzekerings- en herverzekeringsondernemingen zullen ervoor kiezen om een standaardberekening te gebruiken voor het berekenen van ten minste een aantal risico's. Er kan eveneens geopteerd worden voor een intern model. Wanneer de verzekerings- of herverzekeringsonderneming de algemene solvabiliteitsbehoeften berekent aan de hand van een intern model, moet zij aantonen dat het afwijkende model beter past bij de onderneming en een

⁵⁷ Bonnin, Planchet en Juillard (2014).

getrouwer beeld weergeeft van de solvabiliteitsbehoefte. Indien men voor de standaardformule kiest kan ORSA een raamwerk bieden voor het berekenen van extra risico's.

2.3.1.2.6.3 *Periodieke uitvoering*

De ORSA moet jaarlijks uitgevoerd worden en de resultaten worden vervolgens gerapporteerd aan de toezichthouder⁵⁸. Indien men deel uitmaakt van een groep, moet er gerapporteerd worden aan de toezichthouder van de groep. De ORSA is een middel voor de toezichthouder om een goed beeld te krijgen van de risico's en solvabiliteitsbehoefte van de verzekerings- en herverzekeringsondernemingen. De toezichthouder zal de ORSA gebruiken om na te gaan of het risk management en de gevoerde processen genoeg rekening houden met, en dus passend zijn voor, de onderneming. Zij zal eveneens nagaan in hoeverre de onderneming de verkregen resultaten gebruikt in haar bedrijfsvoering, alsook hoe eenvoudig de onderneming kan inspelen op veranderingen in haar omgeving of op de markt. Indien de toezichthouder gebreken vindt binnen de onderneming kan zij ingrijpen en aan de verzekerings- of herverzekeringsonderneming vragen haar toezicht of controles te verbeteren.

2.3.1.3 *Derde Pijler*⁵⁹

De derde pijler gaat over de voorschriften van het rapporteren. Transparantie is hier zeer belangrijk⁶⁰. De verzekerings- en herverzekeringsondernemingen moeten jaarlijks twee rapporten publiceren. Eén rapport voor de toezichthouder, waarin werkelijk alle informatie moet staan, alsook één voor de aandeelhouders en het overige publiek (die dit rapport wil lezen), waarin de onderneming heel wat informatie geeft, maar niet alles. Door die periodieke rapporteringen kan de toezichthouder de verzekerings- en herverzekeringsondernemingen continu evalueren. Vanaf 2017 worden de narratieve rapporten verwacht.

Zoals eerder vermeld moet er zowel gerapporteerd worden aan de toezichthouder als aan het publiek. Het ORSA-rapport is voor het bestuur en de toezichthouder. Het Regular Supervisory Report (hierna "RSR") is gericht aan voor de toezichthouder en het Solvency and Financial Condition Report (hierna "SFCR") is een rapport voor het publiek. Zo zullen enkele Quantitative Reporting Templates (hierna "QRT's") en kwalitatieve data publiekelijk gemaakt worden via het SFCR. Alle kwantitatieve templates en een gedetailleerde weergave van de kwalitatieve data moeten gerapporteerd worden aan de toezichthouder via het RSR. De frequentie van rapporteren verschilt tussen beide narratieve rapporten, zo moet de SFCR jaarlijks gepubliceerd worden terwijl het rapporteren van het RSR afhangt van het supervisory review process en het rechtsgebied waar de onderneming onder valt. Zo is het mogelijk dat een volledige versie van het RSR maar om de drie of vijf jaar bij de toezichthouder ingediend moet worden en er slechts jaarlijks een samenvatting ingediend moet worden.

Naast de ORSA, SFCR en RSR moeten de vier eerdergenoemde controlefuncties (risicomanagement, compliance functie, actuariële functie, interne auditfunctie) rapporteren aan de Raad van Bestuur. Het 'actuarial report' geeft uitleg over de SCR en de "best estimate". Berekeningen uit het verleden worden bekeken en er wordt gecontroleerd of deze (nog) correct zijn. Het rapport van de compliance functie beschrijft wie al de rapporteringen beheert. Er moet een volledig zicht zijn op de activiteiten en verplichtingen. Het risicomanagement stelt een rapport op met

⁵⁸ Pwc (2010).

⁵⁹ CoreFilling (2015).

⁶⁰ Wicklund en Christopher (2012).

de risico's waaraan de onderneming is blootgesteld. Daarnaast moet er binnen de onderneming ook nog een audit plan met betrekking op de 3 komende jaren gemaakt worden.

2.3.1.3.1 Transparantie en marktwerking

Sinds de invoering van Solvency II wordt er meer belang gehecht aan transparantie binnen de verzekeringssector. De verzekerings- en herverzekeringsondernemingen moeten alle informatie, die nodig is om een goed toezicht te kunnen uitoefenen, verlenen aan de nationale toezichthoudende autoriteiten. Deze laatste moeten een duidelijk en volledig zicht hebben op de risico's waaraan zowel de individuele ondernemingen blootgesteld zijn, als de risico's over de volledige sector heen.

De verzekeraars en herverzekeraars moeten eveneens essentiële informatie over hun solvabiliteitspositie publiekelijk maken. Voordien was de communicatie met betrekking tot prudentiële informatie eerder beperkt tot het rapporteren aan de toezichthouder. Dit maakt dat heel wat ondernemingen grote veranderingen moeten doorvoeren in hun communicatie naar het publiek toe. Volgens de European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA) is de rapportering aan de aandeelhouders en andere geïnteresseerden een kans voor de verzekerings- en herverzekeringsondernemingen om transparanter te zijn. Op die manier zouden ze hun communicatie eveneens kwalitatiever en samenhangender kunnen maken, alsook makkelijker vergelijkbaar voor de stakeholders. EIOPA legt de nadruk op het publiceren van 'kwalitatieve' informatie, dit zou de enige manier zijn om de Solvency II doelstellingen te halen.

Er wordt verwacht dat de ondernemingen meer gaan rapporteren en naar elkaar gaan kijken, zodanig dat er een soort van marktmechanisme ontstaat. De informatie die de ondernemingen aan het publiek rapporteren is eigenlijk 'gratis' business informatie voor hun concurrenten. Om die reden zullen zij met zo weinig mogelijk woorden alle onderdelen, die verplicht moeten worden opgenomen in de SFCR, proberen te dekken. Het is ook zo dat wanneer het bedrijf bepaalde informatie publiceert, zij de volgende jaren deze trend moet blijven aanhouden. Er zal dus normaal gezien nooit minder in het rapport staan dan het jaar voordien, deze rapporten zullen daarentegen elk jaar aandikken.

2.3.1.3.2 Toezicht⁶¹

De toezichthoudende autoriteit op nationaal vlak moet ervoor zorgen dat het toezichtproces zeker de volgende drie elementen bevat: een toetsing van de risico's, een gedetailleerde beoordeling en de toezichthoudende maatregelen⁶². De toezichthouder moet er eveneens voor zorgen dat het toezichtproces periodiek wordt uitgevoerd. Het evenredigheidsbeginsel moet in elk deel van het toezichtproces toegepast worden en het proces moet flexibel genoeg zijn om telkens een passend oordeel te kunnen vormen. De conclusies die uit dit proces worden getrokken en de informatie die deze conclusies ondersteunt moeten worden vastgelegd. Dit document moet vervolgens ter beschikking gesteld worden aan de nationale toezichthoudende autoriteit, er moet evenwel rekening worden gehouden met de regels in verband met geheimhouding die betrekking hebben op deze informatie.

Om het toezicht efficiënt te laten verlopen, moet de toezichthouder ervoor zorgen dat er een vlotte communicatie is tussen het personeel van de toezichthoudende autoriteit en de verzekerings- en herverzekeringsondernemingen. Een andere taak van de nationale toezichthoudende autoriteit is ervoor zorgen dat het bestuur een passende en deugdelijke aanpak hanteert, zodanig dat het toezicht

⁶¹ Nationale Bank van België (2017).

⁶² Williams (2015).

gemakkelijk kan bijgestuurd worden. Zij moet dan ook periodiek de kwaliteit van haar controleprocessen nagaan en indien nodig bijsturen.

3 Resultaten

In dit deel wordt er een vergelijking gemaakt tussen de verwachtingen van de toezichthouder en de verzekeringsonderneming, bij de opmaak van de ORSA. Eerst wordt er beschreven hoe de ORSA geïmplementeerd werd bij AG Insurance. Daarna worden de bevindingen over de overgang van Solvency I naar Solvency II van zowel de toezichthouder als AG Insurance beschreven en vergeleken. Op die manier kan een bredere context geschetst worden. Nadien wordt er dieper ingegaan op de drie pijlers van Solvency II. Opnieuw wordt de visie van beide partijen beschreven en vergeleken, om nadien na te gaan waar de verwachtingen van de toezichthouder en de verzekeringsonderneming overlappen en waar deze verschillen.

Per onderdeel wordt er telkens eerst de visie van de toezichthouder beschreven, nadien de visie van de verzekeringsonderneming, om vervolgens in hoofdstuk 4 de visies van beide partijen te vergelijken.

3.1 Implementatie van de ORSA bij AG Insurance

AG Insurance is een sterke voorstander van ORSA. Zij vinden dat er binnen Solvency II onder de eerste pijler heel veel veranderd of herzien mag worden. Waar Solvency II echter wel zeker in geslaagd is, is in pijler II en in het bijzonder dan de ORSA. De toezichthouder wil bij het management van de maatschappijen awareness installeren. De kroon op dat werk van self-assessment is de ORSA, de beoordeling van solvabiliteit en kapitaal. Door die verantwoordelijkheid bij de maatschappij te leggen moet de onderneming zelf goed gaan nadenken over haar toestand. De (her)verzekeringsonderneming moet bijgevolg los van wat zij moet berekenen voor de wetgever, zelf een assessment doen van haar kapitaalsbehoeften, gelinkt aan de strategie van de onderneming. Volgens AG Insurance is de dimensie van risk die wordt toegevoegd, door de ORSA aan het volledige business proces en de strategie, een van de grootste verwezenlijkingen. Mogelijks zat het er vroeger impliciet in bij maatschappijen om desalniettemin met risico's rekening te houden, maar het werd niet op papier gezet en zeker niet geëxternaliseerd in de discussies of de minutes van de vergaderingen. Deze stap is het gevolg van de crisis. Nu zit ook de Chief Risk Officer aan tafel en wordt zijn visie, in verband met wat er mogelijks verkeerd kan gaan, op papier gezet.

Het is een oefening die bij AG Insurance al langer op de agenda staat dan dat zij strikt genomen verplicht is. De ORSA werd voor de eerste keer uitgevoerd in 2013. Niemand wist toen hoe een ORSA uitgevoerd moest worden of hoe deze eruit moest zien. Er was toen slechts een vage zin geschreven in de Solvency II richtlijnen. De sector moest nog invullen wat er begrepen werd onder de ORSA. Voor AG Insurance was het onmiddellijk duidelijk dat de ORSA geen proces apart was, maar dat dit echt geïntegreerd moest worden in de processen rond de strategie en de business planning. De planning en de agenda's voor de ORSA en de bestaande business planning werden dan ook onmiddellijk bij elkaar gelegd. Deze methode wierp al snel zijn vruchten af en werkt goed. Zij stelden het op een geschikte manier voor aan de Raad van Bestuur. Dit is belangrijk aangezien het echt een oefening voor de Raad van Bestuur is. Het is dan ook deze laatste die moet gewezen worden op de risico's verbonden aan de strategie. Het is eveneens de Raad van Bestuur die beslissingen neemt op basis van de voorstelling van de resultaten verkregen uit de stress tests. Zij definiëren bovendien de risico's die bekeken moeten worden. Dit lukt goed bij AG Insurance, de Raad van Bestuur is volledig mee en er wordt uitgekeken naar ORSA. Dit is zeer belangrijk. De Raad van Bestuur moet duidelijk zicht krijgen op de risico's waaraan de onderneming wordt blootgesteld. Er moet ook naar gestreste toestanden gekeken worden. AG Insurance doet dit door gebruik te maken van stress tests.

AG Insurance vond de integratie van de ORSA binnen de bestaande processen van de maatschappij een van de grootste uitdagingen. Een andere uitdaging was om een gegeven in te vullen dat in de basisteksten heel vaag beschreven stond. Er moest vorm aan gegeven worden. AG Insurance geeft aan dat er heel wat maatschappijen in de markt met ORSA begonnen zijn, omdat het in de teksten stond. Zij hadden dit gegeven dan op hun manier geïnterpreteerd, ingevuld en doorgestuurd naar de supervisor. De supervisor was daarop niet tevreden, maar gaf geen duidelijke uitleg. Wanneer de onderneming aan de supervisor vroeg wat er veranderd moest worden, kregen zij te horen dat zij het nog een keer opnieuw moesten proberen en de toezichthouder een goede ORSA wel zou herkennen wanneer zij die zag. Dit is een fase waar AG Insurance nu wel voorbij is.

AG Insurance heeft geluk gehad dat zij een van de eerste maatschappijen was die de ORSA gemaakt heeft en vervolgens aan de toezichthouder heeft kunnen tonen. Op die manier is het eigenlijk een soort van standaard geworden.

3.2 Solvency

Toezichthouder

De toezichthouder is van mening dat de grootste tekortkoming bij Solvency I het feit was dat deze niet risicogevoelig was. De onderneming kon haar volledige beschikbare vermogen investeren in riskante activa zonder dat dit weerspiegeld werd in de kapitaalsvereisten. Als gevolg op Solvency I, die tekortschoot, kwam Solvency II. ORSA is het kernstuk van Solvency II en indien juist uitgevoerd kan deze self-assessment een grote meerwaarde bieden. Toch moet de toezichthouder toegeven dat zij nog steeds bezig is aan een verdere omkadering van de richtlijnen rond de ORSA.

Verzekeringsonderneming

AG Insurance was blij dat Solvency I er was, omdat het een geüniformeerde manier was om naar solvabiliteit te kijken. Het principe was goed, maar de technische uitwerkingen waren te benaderend en te simpel. Deze technische uitwerkingen waren niet echt risk-based. Het waren gewone regeltjes waarbij er bijvoorbeeld 4% moest toegepast worden in Leven en technische voorzieningen. Er werd echter niets gezegd over de waarde van de onderliggende beleggingen. Of deze laatste nu volledig in aandelen zaten of compleet in obligaties, 4% bleef 4%.

Zo gaf AG Insurance het volgende klassieke voorbeeld: Er zijn twee maatschappijen met eenzelfde risicoprofiel maar de ene reserveert voorzichtiger dan de andere. De eerste onderneming neemt eigenlijk minder risico. Toch had de eerste onderneming een hogere kapitaalsvereiste in de rate van Solvency I, omdat er enkel een percentage van die reservering genomen wordt, zonder dat er aan die reservering meer werd opgelegd dan in uw boekhoudkundige reservering. Bijgevolg had onder-reservering ook minder solvabiliteit nodig. Dit was de keerzijde. De parallel kan gelegd worden met niet-leven, daar is het in functie van de premies. Wanneer er onder-getarifeerd wordt heeft men minder solvabiliteit nodig, terwijl men eigenlijk meer nodig zou moeten hebben. Door die solvabiliteit op een forfaitaire manier te bekijken waren er contra-intuïtieve elementen in Solvency I. Dit laatste deeltje van het probleem zit ook nog in kleine mate in Solvency II, maar het weegt veel minder door.

Volgens AG Insurance was Solvency II op alle vlakken een verbetering, maar vooral de Risk-based aanpak⁶³ was een grote verbetering. Onder Solvency II gebeurt de waardering van de balans op basis van een marktconsistente visie in plaats van een puur boekhoudkundige opvatting, er wordt aldus een veel economischere aanpak gehanteerd.

De solvabiliteit wordt echt gedefinieerd vanuit de risico's waaraan de maatschappij is blootgesteld. Er is voldoende identificatie van al die risico's en SCR-componenten (Solvency Capital Requirement - componenten) gekoppeld aan die risico's.

⁶³ European Commission (z.j.).

Volgens AG Insurance is er echter wel een tekortkoming, namelijk de beperkte duidelijkheid over de correlaties of over de kalibrering in het algemeen. In de Solvency II standaardformule zitten er volgens hen nog enkele punten die kunnen verbeterd worden. Voor een stuk worden deze opgevangen door de mogelijkheid om interne modellen te gebruiken, maar de procedure daarvoor is vrij zwaar. Aan de basis werd Solvency II aan de verzekeringsmaatschappijen verkocht als principal-based in plaats van rule-based. De nadruk ging liggen op goed risk management, een risk-based aanpak van de kapitaalsvereisten van de onderneming. Het ging allemaal in functie van die principes zijn, op basis van een vooraf bepaalde set van regels. Nu alles in wetteksten is gegoten ziet AG Insurance dat de supervisor zich toch sterk gebonden voelt door die wetteksten en dat het soms terug dreigt af te glijden naar veel meer rule-based systemen dan principal-based systemen. Waarbij die rule-based dan veel ingewikkelder is dan die vroegere rule-based. Dit beschouwt AG Insurance als een tekortkoming.

De toezichthouder wil awareness creëren en verantwoordelijkheid leggen bij de ondernemingen zelf. Op die manier kunnen de ondernemingen niet zeggen dat ze bepaalde regels hebben toegepast om de SCR te berekenen, waarbij zij pertinent weten dat het risk profiel van de maatschappij helemaal niet past bij het onderliggende risk profiel aan die SCR. De maatschappij moet dan de verantwoordelijkheid nemen om haar risico en solvabiliteit op een andere manier te bekijken, waarbij zij denkt dat het beter geschikt is voor het management van de maatschappij. Dit is volgens AG Insurance de kern. Via de forward-looking view, die in ORSA geïntegreerd is, wordt het management uiteindelijk ook verplicht om bij de budgetteringsoefeningen naar de toekomst toe rekening te houden met de risk aspecten. Het is duidelijk dat dit ontstaan is uit de crisis. Het businessplan moet duidelijk de risico's tonen die verbonden zijn aan die objectieven. Er moet met kennis van zaken beslissingen genomen worden. De maatschappijen moeten weten wat de risico's zijn en op basis daarvan de juiste beslissingen nemen. Indien de maatschappij een bepaalde beslissing heeft genomen, moet er gekeken worden of de onderneming genoeg kapitaal heeft ten opzichte van de risico's die zij loopt. Bijgevolg hangt alles samen met de risk appetite van de onderneming. De risk appetite wordt een wezenlijk onderdeel van de strategie. De onderneming moet zich afvragen hoe ver zij wil gaan en wat voor haar aanvaardbaar is, daar start het. Eenmaal de onderneming de risico's die zij wenst te nemen voorop heeft gesteld, rolt zij het businessplan uit. Indien er dingen zijn die de appetite kunnen overschrijden, moeten de objectieven aangepast worden of moet er meer kapitaal gevraagd worden. De ORSA is dan ook een beleidsdocument.

3.3 Economisch kapitaal

Toezichthouder

Ook op vlak van het economisch kapitaalmodel zijn er volgens de toezichthouder nog tekortkomingen, zoals bijvoorbeeld het gebruik van de VaR en de normaalverdeling. Er zijn verzekeraars (vooral levensverzekeraars) waarbij de tijdshorizon niet gelijkloopt. Vervolgens haalt de toezichthouder eveneens aan dat de kalibratie niet representatief is. Omwille van die redenen is de ORSA volgens de toezichthouder ook zo van belang. Bij de ORSA gaat de verzekeringsonderneming, los van de standaardformule, haar eigen berekeningen gaan maken. Alle risico's waaraan de onderneming wordt blootgesteld worden in rekening gebracht, ook diegene die niet opgenomen zijn onder de eerste pijler.

Verzekeringsonderneming

AG Insurance heeft geen economisch kapitaalmodel. Zij heeft wel een eigen visie op kapitaal. In het verleden heeft AG Insurance wel een economisch kapitaalmodel gehad, nog voor Solvency II, in de tijd van Fortis. Dit model is echter vervangen in de context van Solvency II door hun kijk op de capital requirements. Capital requirements die zij aan de ene kant bekijken met de SCR zoals die voorzien is voor de rapportering. Dat is een SCR die vertrekt vanuit de standaardformule, maar waarbij AG Insurance wel een aantal interne modeleringen voorziet. Binnen die SCR, die eigenlijk gebaseerd is

op een partieel intern model, vinden zij toch dat er nog altijd een aantal gebreken zijn die zij in de toekomst misschien wel met een intern model willen aanpakken. Dit zijn gebreken waar zij momenteel nog niet de volledige visie van het intern model kant-en-klaar hebben of waar zij voelen dat er moeilijkheden zijn om een, naar hun mening, logische aanpak toe te passen binnen het wettelijk kader. Omwille van die reden kijken zij in hun ORSA, pijler II, naar het economisch kapitaal op een andere manier dan wat zij onder pijler I rapporteren. AG Insurance is heel transparant naar de Nationale Bank over wat die verschillen zijn. In hun ORSA gebruiken zij eigenlijk een economisch kapitaalmodel dat aansluit bij de SCR zoals zij die moeten rapporteren, maar waar er bij bepaalde punten, waar zij een gebrek zien, aanpassingen zijn doorgevoerd.

Die verruimde visie hanteren zij om aan risk management en use tests te doen, met andere woorden, zij nemen hun beslissingen op basis van hun eigen visie. Daar zitten al elementen in die later, indien ze verder ontwikkeld worden, deel uit kunnen maken van een intern model. Daarbij gaat het er niet om de kapitaalsvereisten gewoon te verlagen. Het is echt een kwestie om een betere visie te hebben. Eén van de problemen in pijler I die daarbij bijvoorbeeld aangepakt wordt is het feit dat men bij het pijler I-model ervan uit gaat dat een Europese sovereign bond risicovrij is. AG Insurance zegt op basis van de crisis in 2011, dat dit niet zo is. Daar hanteert AG Insurance dus een andere aanpak dan bij de standaardformule.

Hun pijler II visie bevat bepaalde elementen en dat is eigenlijk de wachtkamer van een intern model. Een intern model moet goedgekeurd worden om deze vervolgens te gebruiken onder pijler I. Zolang er geen goedkeuring gegeven is of het model niet goed ontwikkeld is, blijven deze elementen binnen de pijler II visie.

AG Insurance hanteert dus niet echt een economisch kapitaalmodel. Zij gebruikt het gewone kapitaalmodel in ORSA en wijkt daar enigszins af van pijler I. AG Insurance hanteert dus buiten de ORSA geen ander kapitaalmodel.

3.4 Technische voorzieningen

Toezichthouder

Volgens de toezichthouder bestaat er geen marktwaarde voor de technische voorzieningen. De berekeningen worden gebaseerd op assumpties die vaak niet helemaal juist zijn, waardoor de berekeningen niet volledig representatief zijn. De toezichthouder geeft aan dat zij bewust is van de tekortkomingen. Omwille van die reden wil zij nagaan wat de onderliggende risico's zijn en waarop deze gebaseerd zijn. De marktwaarde zou zo dicht mogelijk bij de economische waarde moeten aanleunen en de verzekeringsonderneming moet zich hier afvragen hoeveel de tegenpartij haar zou betalen voor het overnemen van haar portefeuille. Solvency II is volledig gebaseerd op marktwaardering, zowel bij de activa als passiva. Op een bepaald moment moet er een keuze gemaakt worden, ofwel wordt er geopteerd voor geen risicogevoeligheid zoals onder Solvency II, ofwel wordt er gekozen voor risicogevoeligheid en brengt dit mogelijks procyclische beslissingen met zich mee. Hier prefereert de toezichthouder eerder de risicogevoeligheid met de mogelijkheid tot het ontstaan van procyclische beslissingen.

De toezichthouder is van mening dat de technische voorzieningen niet onnodig hoog zijn omwille van de marktconsistente waarderingswijze. Gemiddeld genomen zijn de technische voorzieningen voor levensverzekeringen hoger onder Solvency II dan onder Solvency I, maar dit is niet altijd het geval. Wat voor de toezichthouder wel vast staat is dat deze veel volatieler zijn. De volatiliteit kan erg verschillen. Nu en dan is het zelfs mogelijk dat de volatiliteit van kwartaal tot kwartaal verschilt. Omnibus II heeft de Solvency II richtlijn aangepast met de invoering van LTG-maatregelen (Volatility adjustment, transitionals,...), die als doel hebben de kunstmatige volatiliteit te reduceren.

Met de "best estimate" is het de bedoeling dat de verzekeringsonderneming een zo nauwkeurig mogelijke schatting maakt van de verplichtingen tegenover de klanten. De berekening gebeurt op

basis van een model dat door de onderneming eigenhandig wordt opgesteld. Het is dus de onderneming zelf die assumpties maakt.

De onderneming neemt alle factoren die invloed kunnen hebben op de kasstromen in rekening en deze worden vervolgens verdisconteerd aan de EIOPA risicovrije rentecurve. De “best estimate” is geen eenvoudige berekening, Er komen namelijk heel wat interpretaties bij kijken, assumpties bijgemaakt en is gebaseerd op een lange termijn van soms meer dan 30 jaar. De toezichthouder is zich wel bewust van deze moeilijkheden en heeft dan ook al veel ingezet om deze berekening op verschillende niveaus te testen. Het is eveneens mogelijk dat de toezichthouder slechts een deel van de berekening test. Het gaat hier niet om een voorzichtige schatting, maar wel om een zo goed mogelijke schatting. Het aspect ‘voorzichtigheid’ ontbreekt hier nog. Er moet heel wat aandacht besteed worden aan de “best estimate”, vandaar het belang van de actuariële functie. Een slechte berekening heeft namelijk een belangrijke impact, aangezien de “best estimate” ongeveer 80% van de balans omvat.

Daarbovenop wordt er ook nog een risicomarge berekend. De filosofie die de toezichthouder volgt is diegene waarbij men de berekening van de “best estimate” en de risicomarge van elkaar scheidt, omwille van meer transparantie. De “best estimate” geeft de verwachtingswaarde van de onderneming weer, zonder enige graad van voorzichtigheid. De risicomarge is de kapitaalkost van de buffer die de onderneming dient aan te houden voor de onderliggende risico's van haar verzekeringsportefeuille.

Verzekeringsonderneming

Er is een grote discussie rond het gebruik van de marktwaarde als weergave van de economische waarde van de verzekeringscontracten. De verzekeraars zijn effectief lange termijn investeerders. Zeker bij levensverzekeringen gaan de ondernemingen proberen beleggen op lange termijn, omdat zij gebonden zijn door lange termijn verplichtingen. Daar gaat de marktwaarde die al de events ondergaat en die alle volatiliteit op de markt gaat meeneemt, op bepaalde momenten een te streng beeld geven. Een te streng beeld in de zin dat er geen of niet voldoende rekening gehouden wordt met het feit dat de onderneming investeringen op de lange termijn wilt aanhouden en dat zij voor een stuk herstel kan afwachten van bepaalde types van volatiliteit op de markt. Het meest klassieke voorbeeld is de volatiliteit op obligaties. Als de onderneming op lange termijn in een obligatie belegt en zij gaat die houden tot op het moment dat ze terugbetaald wordt, dan is het enige probleem dat zich kan voordoen een default van de tegenpartij. Al die wegingen in de marktwaarde van die obligatie tijdens haar looptijd zijn niet relevant voor zover die niet puur die kans op default weerspiegelt. Daar zit toch een element in waarvan de verzekeringssector gezegd heeft dat die marktwaarde niet altijd een optimaal beeld weergeeft van de economische waarde van een verzekeringscontract. Er zijn een aantal aanpassingen gebeurd in de regels van Solvency II om daar toch voor een stuk rekening mee te houden, maar het blijft evenwel een punt van discussie om daar op een zo correct mogelijke manier rekening mee te houden. Op dit moment wordt er binnen Solvency II geopteerd voor ‘volatility adjusted’. Daarbij wordt er terug een stuk van die volatiliteit uit de marktwaardes gehaald. Desondanks is er nog steeds discussie over het feit of dit nu de meest aangewezen aanpak is. Hier zit men met het risico dat de puur marktconsistente waardering voor een stuk procyclische beslissingen in de hand werkt.

Klanten kunnen volgens de verzekeringsonderneming procyclisch gaan reageren, omdat de rapportering nu veel transparanter is, maar zij het niet volledig zullen begrijpen.

Volgens AG Insurance zijn de technische voorzieningen door de marktconsistente waarderingwijze onnodig volatiel, onnodig hoog vindt AG Insurance echter niet. Ze zijn vandaag door die marktconsistente waardering daadwerkelijk relatief hoog, omdat er in een omgeving met zeer lage interestvoeten geopereerd moet worden. Die omgeving met lage interestvoeten is voor alle verzekeraars een moeilijkheid. Sommige collega's van AG Insurance hebben behoorlijk drastische maatregelen genomen. Daar is er dus wel degelijk een problematiek. Het feit dat de marktconsistente

waardering die problematiek aangeeft en daar dus eigenlijk de vinger op legt, is op zich geen probleem. Voor AG Insurance is die hoge volatiliteit het enige probleem bij marktconsistentie.

Die volatiliteit is nauwelijks te managen. Het is dan ook moeilijk om als verzekeringsmaatschappij aan de buitenwereld uit te leggen dat uw ratio steeds verandert door die volatiliteit. De verzekeringsondernemingen moeten hun solvabiliteit communiceren naar de buitenwereld (aandeelhouders, investeerders, enzovoort) en dit kan voor problemen zorgen. De onderneming moet uitleggen dat de volatiliteit van de bond portfolio zorgt voor volatiliteit in het fonds, maar dat dit eigenlijk niet erg is aangezien de bonds tot de einddatum aangehouden worden. Een default waarbij de onderneming haar geld niet krijgt is een mogelijke complicatie. Dit schrikt hen echter niet af, want zij houden de bonds aan tot de vervaldatum. Dan moet de onderneming eigenlijk tegen de buitenwereld kunnen zeggen dat zij het tijdelijk moeilijk heeft in verband met de solvabiliteitsratio, maar dat het op termijn weer goed zal komen. AG Insurance weet echter niet of de buitenwereld kan wachten. Dit verhaal zou de onderneming kunnen voeren als Solvency II puur een kwestie was tussen de verzekeringsmaatschappij en de toezichthouder. Dan zou de onderneming kunnen uitleggen dat de solvabiliteitsratio daalt als gevolg van de volatiliteit op bonds, maar dat dit geen probleem is aangezien zij die bonds gaat aanhouden tot het einde van de looptijd. Doordat er echter gekozen is voor zeer grote transparantie, waarbij de onderneming eigenlijk al haar solvabiliteitscijfers moet publiceren, zit daar heel de problematiek van die extra volatiliteit.

Het basisprincipe bij de berekening van de “best estimate” is het verdisconteren van de “best estimate” cashflows. Dit wordt voorzien in de regelgeving rond Solvency II. Het is een fair value van technische provisies die gebaseerd is op de verdisconteerde “best estimate” cashflows plus de risicomarge. Het bepalen van de ‘best estimate’ cashflows is een interne zaak, die bij AG Insurance bediscuteerd wordt met de mensen binnen de business. Daar is relatief weinig discussie over naar het algemeen kader toe. De moeilijkheid bij het bepalen van de ‘fair value’ van de provisies, is de keuze van de curve waarmee verdisconteerd zal worden. Daarop wordt opnieuw de discussie aangesneden over hoe de economische waarde van de voorzieningen correct gereflecteerd kan worden en zo goed mogelijk rekening houdt met het lange termijn karakter van de voorzieningen.

Er zijn heel wat discussies geweest over wat nu de risicovrije verdisconteringscurve is om die ‘fair value’ te berekenen. Hierover worden ook relatief duidelijke richtlijnen gegeven vanuit de teksten van Solvency II. Er wordt daar geen soort van interne modelering van uw technische voorzieningen voorzien. Anderzijds is de keuze die daar gemaakt wordt vanuit het wetgevend kader, een keuze die uiteindelijk het gevolg is van een compromis. Daarbinnen hebben politieke beslissingen van verschillende landen gedeeltelijk een impact en zij proberen eveneens hun marktrealiteit en eigen visie daar zo goed mogelijk in te brengen. Met de regels zoals ze binnen Solvency II voorzien worden, is dat een van de elementen waar AG Insurance op bepaalde momenten bezwaar tegen heeft. Binnen hun pijler II wijkt AG Insurance, zoals eerder vermeld, dan ook nu en dan af.

AG Insurance beschouwt de risicomarge die voorzien is wel als zinvol in de berekening van de ‘fair value’ van hun voorzieningen, omdat de ‘fair value’ uiteindelijk gedefinieerd wordt als de ‘transfer value’ van haar voorzieningen die zij wil overdragen aan een andere maatschappij. Daar wordt een prijs op gezet en die risicomarge moet vervolgens toegevoegd worden. De risicomarge ziet AG Insurance wel degelijk als een element om die prijs te bepalen, maar wordt door hen niet beschouwd als een element waar mee aan de basis van de berekening van de “best estimate” rekening gehouden moet worden.

AG Insurance ziet de risicomarge liever als een apart element. Qua berekening lijkt het hen eenvoudiger. Hoe dan ook voorzien de regels wel een mogelijkheid om de “best estimate” en de risicomarge als één geheel te berekenen, maar daar hangen dan ook wel bepaalde vereisten aan vast. AG Insurance vindt het momenteel het meest relevant om een aanpak te hanteren waarbij beide elementen gescheiden worden.

3.5 Solvency Capital Requirement (SCR)

Toezichthouder

In verband met de solvabiliteitskapitaalvereiste zijn er verschillende modules die de verzekeringsonderneming moet volgen. Indien zij deze niet naleeft geeft de toezichthouder de onderneming 6 maanden de tijd om maatregelen te treffen (kan nadien nog verlengd worden met 3 maanden). Bij het berekenen van de solvabiliteitsratio wordt er met heel veel risico's rekening gehouden (zoals onder andere marktrisico, counterparty risk, ...). Uit de ratio moet blijken of de onderneming genoeg gewapend is om een extreme schok, die zich slechts 1 keer om de 200 jaar voordoet, op te vangen. Op basis van deze ratio kan er echter niets beslist worden. Een onderneming met een solvabiliteitsratio van 120% is niet altijd slechter dan een onderneming met een solvabiliteitsratio van 130%. Alles hangt af van de onderliggende elementen die in rekening worden gebracht, zoals bijvoorbeeld het eigen vermogen of het gebruik van overgangsmatregelen. Indien men zich enkel baseert op deze ratio kan er onmogelijk beslist worden welk bedrijf er het beste voorstaat. Er moet eveneens gekeken worden naar de onderliggende risico's en de economische omgeving. Het is wel zo dat wanneer een onderneming onder de grens van 100% gaat, de toezichthouder meer aandacht op die bepaalde onderneming zal vestigen en prudentiële maatregelen zal nemen.

De toezichthouder legt het verschil tussen de SCR en risk appetite uit als volgt: de SCR is een wettelijk gegeven, terwijl de risk appetite eigen is aan de onderneming. Bij de risk appetite wordt er rekening gehouden met de solvabiliteit, maar eveneens met veel meer zoals bijvoorbeeld de rendabiliteit.

De SCR is een wettelijk bepaalde berekening die gebaseerd wordt op het risico van uw portefeuille. Zo worden de activiteiten van de onderneming gemeten.

De risk appetite moet weergeven hoeveel risico de onderneming wil nemen. Dit geeft dus aan welke kapitaalratio de onderneming graag zou willen. Er wordt een redenering gemaakt over het kapitaal dat de onderneming wil aanhouden en hoeveel risico's zij wil nemen. De risico's moeten duidelijk uitgedrukt worden en dit moet nadien omgezet worden in een risicodoelstelling. Het inschatten van de risk appetite is moeilijk en de toezichthouder is dan ook van mening dat de risk appetite nog te vaak onderschat wordt. Op Europees niveau wordt dit element momenteel herbekeken en de toezichthouder beschouwt dit als noodzakelijk. Deze term moet namelijk duidelijker omschreven worden, aldus de toezichthouder.

Daarnaast is de risk appetite volgens de toezichthouder soms ook verbonden aan een dividend policy. Indien de onderneming bijvoorbeeld een risk appetite van 150% vooropstelt en zij daar ineens onder gaat, dan kan de onderneming daar een dividend policy aan koppelen en ervoor opteren om al dan niet dividenden uit te keren.

Het belangrijkste verschil in de berekening van de solvabiliteitsratio onder Solvency I en Solvency II is volgens de toezichthouder het al dan niet opnemen van risico's. Onder Solvency II worden er namelijk wel risico's opgenomen. De onderneming moet ten slotte buffers aanhouden in functie van de onderliggende risico's. Een ander belangrijk verschil zijn de kapitaalsvereisten met betrekking tot de investeringsportefeuille. Onder Solvency I waren er bijna geen vereisten terwijl er onder Solvency II wel vereisten zijn.

De toezichthouder is van mening dat een solvabiliteitsratio van 100% wijst op een onderneming die net voldoende vermogen heeft om de SCR te dekken. Volgens de standaardformule volstaat ze aan 99% van het één-jaars risico. Met andere woorden, de buffer die de onderneming aanhoudt is in 199 van de 200 gevallen voldoende om dit risico te absorberen.

Indien de standaardformule geen getrouw beeld weergeeft van de onderneming kan er geopteerd worden voor een partieel intern model. De onderneming is volgens de toezichthouder dan vrij in de methodologie waarop ze de kapitaalsvereisten berekend. Er zijn echter wel heel wat vereisten

waaraan de onderneming moet voldoen, zo is er bijvoorbeeld een kwaliteitsvereiste in verband met de onderliggende data en de gebruikte statistieken. Zo is er ook de use test, waaruit moet blijken dat het management van de onderneming het model goed genoeg begrijpt en het risicobeheer daarop afstelt. De drie belangrijkste vereisten waaraan de onderneming moet voldoen indien zij kiest voor een intern model zijn: de interne validatie, de use test en de statistische kwaliteitsvereiste. Er hangen ook beperkingen vast aan het gebruik van een intern model, zoals bijvoorbeeld de ontwikkelingskost.

De meeste ondernemingen opteren voor een intern model, omdat de standaardformule geen correcte weergave geeft van de risico's waaraan de onderneming is blootgesteld. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij een onderneming die welbepaalde specifieke activiteiten uitvoert. Met een intern model is het de bedoeling om tot een pijler 1 kapitaalsvereiste te komen die dichter aansluit bij de realiteit.

Wanneer een onderneming ervoor kiest om een intern model te gebruiken, moet de toezichthouder alert zijn en zien te vermijden dat er enkel en alleen een intern model gebruikt wordt om op die manier de kapitaalsvereisten te reduceren. Nadat de toezichthouder haar goedkeuring heeft gegeven aan een onderneming voor het gebruik van een intern model, is het mogelijk dat dit model steeds meer zal afwijken van de realiteit. Het kan namelijk gebeuren dat het bedrijf het model soepeler maakt doorheen de tijd. Om dit te voorkomen is er een vereiste opgesteld waarin staat dat wanneer de onderneming een significante verandering ('major change') doet, zij een bepaald proces moet doorlopen naar de toezichthouder toe. De onderneming moet de goedkeuring aan de toezichthouder vragen. Op die manier probeert men dus te vermijden dat het intern model een eigen leven zou gaan leiden en niet meer in lijn zou liggen met de risico's.

Onder Solvency II is de volledige politiek in verband met interne modellen redelijk omkaderd, de toezichthouder is dan ook niet terughoudend om degelijke interne modellen goed te keuren. De toezichthouder is te vinden voor een intern model indien de onderneming kan aantonen dat de standaardformule geen correcte weergave geeft van de risico's waaraan de onderneming is blootgesteld. Stel dat het toch misgaat, dan heeft de toezichthouder een batterij aan maatregelen die zij kan treffen (capital add on, ...).

De wet bepaalt de maximumtermijn waarin de toezichthouder moet beslissen of ze het voorgestelde intern model al dan niet goedkeurt. In de praktijk speelt de pre-applicatie een belangrijke rol, dit verschilt per onderneming. Het kan toch snel een half jaar, een volledig jaar of dikwijls langer duren. Zolang een dossier niet rijp is dient de onderneming geen formele aanvraag in.

De herstelperiode van 6 maanden, indien de SCR niet wordt gehaald, is volgens de toezichthouder realistisch. Als de onderneming ziet dat ze de ratio niet gaat halen, zou ze dit op voorhand, voor ze onder de 100% zit, al aan de toezichthouder moeten melden. Vervolgens moet er een herstelplan opgesteld worden. Mocht blijken dat de onderneming langer dan 6 maand nodig heeft, kan dit nog verlengd worden door de toezichthouder met 3 maand.

Indien EIOPA een uitzonderlijke economische situatie afkondigt, is er echter een uitzonderlijke clause waarbij de periode nog langer kan verlengd worden tot 7 jaar. De NBB vraagt deze dan aan bij EIOPA en EIOPA kan deze vervolgens afkondigen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn in crisis waarbij de onderneming heel moeilijk aan kapitaal raakt.

Binnen de SCR zit ook de MCR (minimal capital requirement), de absolute ondergrens, vevat. MCR en SCR werken als graad van supervisory intervention. Indien er niet aan de SCR voldaan is, zal de toezichthouder specifieke acties ondernemen. Zo moet de onderneming bijvoorbeeld een herstelplan opstellen.

MCR is nog een graad strenger. Indien niet voldaan is aan de MCR, binnen een bepaalde periode, heeft de toezichthouder de mogelijkheid om de activiteiten van de onderneming stil te leggen. Het is het absolute minimum dat moet worden aangehouden. De onderneming heeft bij de MCR wel steeds een bepaalde periode om die ratio terug te behalen. Het is niet zo dat wanneer men onder deze vereiste gaat dat de onderneming onmiddellijk stil wordt gelegd, niettegenstaande focust het risk management eerder op SCR dan op MCR.

Verzekeringsonderneming

Er moet een kapitaal berekend worden dat gebaseerd is op Value at Risk, met betrekking tot de verschillende componenten van de risk taxonomie die gedefinieerd worden door Solvency II. Het gaat hier om het verschil tussen fair value in 'best estimate' en de gechoqueerde fair value. Ze zijn dus enigszins scenario-based. Er worden deeltjes economisch kapitaal berekend. Dit is voor AG Insurance ook de basis van hun risk management, maar zoals eerder al vermeld voeren zij daar toch enkele aanpassingen door.

Er zitten elementen in de wachtkamer voor een intern model, wetende dat men een intern model normaal gezien niet op drie maand rond krijgt. Bij AG Insurance zijn zij wel van het idee dat dit proces ook niet te snel moet gaan, want dankzij de tijd dat dat proces vraagt worden er heel wat nodige inzichten verkregen. Voor een intern model kiezen is niet over één nacht ijs gaan. Dit is zeer belangrijk en de supervisor weet dat. Het belang van die wachtkamer, naar een intern model toe, is ook om intern een stuk buy-in te krijgen van die modelering, een technische visie. Het is eigenlijk een learning curve.

Tot een intern model komen is zeer moeilijk. Zelfs de zaken die bij AG Insurance van bij het begin heel geschikt waren om in een intern model te gieten, kregen heel moeilijk goedkeuring. De documentatie voor het proces tot een intern model bevat duizenden pagina's.

De SCR is de basis om te beginnen, maar die wordt deels verbeterd met eigen inzichten. Het is een opstapje naar een intern model, maar in afwachting daarvan voldoet dit. AG Insurance kan eveneens aantonen dat deze voldoende past bij het profiel van de onderneming.

De aangepaste SCR die AG Insurance gebruikt in haar ORSA en risk management, is eigenlijk ook het vertrekpunt van de risk appetite. Daarbij nemen ze die SCR als een basiselement en van daaruit vertrekken zij om te zien hoe ver zij nu eigenlijk willen gaan. Ze bekijken of het voldoende is om die SCR gewoon te respecteren of zij daar eventueel andere elementen in willen brengen. Dat is het directe basisprincipe van heel de opbouw van hun risk appetite. Het is echter niet mis te verstaan dat risk appetite ruimer is dan solvabiliteit. Risk appetite definieert bijvoorbeeld ook statements naar earnings en de profit and loss toe, maar ook naar andere, zoals bijvoorbeeld met de liquidity.

Een solvabiliteitsratio van 100% duidt op een zeer precaire toestand. Dit is zeker niet voldoende. Men is in een wereld beland waar er veel meer volatiliteit is dan wat er vroeger in boekhoudkundige cijfers te zien was. Wanneer de solvabiliteitsratio semester per semester berekend wordt, zit daar een zekere variatie op. Dus wanneer een onderneming zich echt positioneert op een solvabiliteitsratio van 100%, gaat zij zeer snel in situaties komen waar zij onder die 100% zit. Waar de onderneming dan eigenlijk moet gaan justifiëren naar de toezichthouder toe waarom dat zo is en hoe zij daar terug bovenop gaat komen. Eigenlijk moet de verzekeringsonderneming zich toch boven die 100% positioneren. Hoeveel boven de SCR hangt af van de risk appetite.

Indien de onderneming wil vermijden dat ze regelmatig onder die 100% gaat, moet ze in ieder geval een buffer aan kapitaal aanhouden boven de 100% SCR. Een kapitaalbuffer kost geld, dus dat is een moeilijk evenwicht tussen veiligheid garanderen naar de buitenwereld toe en kapitaal vragen aan de aandeelhouder. De ondernemingen willen veilig handelen, maar de aandeelhouders verwachten wel een bepaald rendement. Bijgevolg moet de board beslissen wat de risk appetite van de onderneming is. Dit speelt dan ook bij beslissingen rond bijvoorbeeld pricing. AG Insurance concludeert dat een ratio van 100% aanhouden oncomfortabel is.

Wanneer de onderneming de SCR niet respecteert komt zij in een herstelperiode van 6 maanden terecht. Of dit realistisch is hangt af van hoe diep de onderneming zit. Zit de onderneming onder de 100% ten gevolge van een event dat specifiek is voor die onderneming, of zit zij onder de 100% ten gevolge van een algemene crisis die de volledige markt raakt en waardoor iedereen problemen heeft om er terug bovenop te komen? Het laatste is minder erg, want daar zal de supervisor een marktgerichte oplossing zoeken. Zit de onderneming echter in de problemen omdat zij zelf slechte beleggingen gedaan heeft of onvoldoende herverzekerd is, dan is er wel een groot probleem.

Het is zeer moeilijk om de goedkeuring voor een intern model te krijgen. Het is een zeer lang proces. Er zijn hier heel strenge vereisten rond, naar documentatie toe. Het is een lang proces van discussies met experts van de Nationale Bank. De onderneming zit bovendien heel dikwijls ook in de context van een groep die internationaal werkt. Daar wordt er niet enkel met de eigen supervisor gepraat, maar met een college van supervisors. Dit is bij AG Insurance ook het geval. Zij maken deel uit van de groep Ageas, daar zitten bijvoorbeeld ook Britse en Franse autoriteiten aan tafel. Dat zijn lange discussies, strenge vereisten en heel veel documentatie. Dit gebeurt niet op drie maanden.

AG Insurance begrijpt de supervisor ook. Indien zij toestemt in het gebruik van een intern model, neemt zij een serieuze verantwoordelijkheid.

Binnen de SCR zit ook de MCR (minimal capital requirement), de absolute ondergrens, vevat. Het is te vermijden om onder de MCR te gaan, want dan is de onderneming zo goed als dood. Dan komt de Nationale Bank het overnemen in de onderneming en kan het bestuur enkel nog maar toekijken. De Nationale Bank komt al naar de onderneming indien zij onder de SCR gaat, als de onderneming onder MCR gaat neemt de Nationale Bank de functie van de directie over.

Het niveau van de MCR is wel zodanig laag dat de kans dat de onderneming daar raakt zeer gering is. Daarom is het hebben van een risk appetite framework van belang. Dit moet vermijden dat de onderneming onder die grens gaat. Daar gaat de onderneming eigenlijk een heleboel regels installeren om ervoor te zorgen dat de onderneming nooit in die situatie gaat komen. De onderneming gaat eigenlijk al enige tijd op voorhand acties beginnen ondernemen om de situatie terug te herstellen. Zij raakt niet abrupt onder die MCR. Er is al een proces van signalen die op de onderneming afkomen en die zij dan ook moet installeren om op die manier tijdig te zien wanneer zij de grens van SCR nadert. Dan gaat de onderneming ook nog prospectief kijken hoe dat verder gaat. Ze gaat na of dit tijdelijk is of dat het eerder structureel is en dus nog verder kan evolueren. Nadien zal de nodige discussie plaatsvinden om dat om te keren.

Hier kan de link gemaakt worden met een solvabiliteitsratio van 100%. Indien de onderneming zich zo krap zou positioneren, kunnen er evenementen ingedacht worden waar de onderneming zich opeens in de buurt van de MCR zal bevinden. Omwille van die reden moet de onderneming een risk appetite definiëren waarbij ze zich comfortabel genoeg voelt. De onderneming kan bijvoorbeeld zeggen op basis van haar risk appetite dat zij een kapitaalsbuffer boven de SCR wenst aan te houden waarbij zij met één kans op dertig toelaat om toch niet onder de SCR te gaan. Dit is niet zo streng als één op tweehonderd, want dat heeft de onderneming al, maar in één op de dertig gevallen wenst zij toch niet onder de SCR te gaan. Dat is een juiste uitdrukking van de kans die de onderneming wil lopen om onder die SCR te gaan. Dit vertaalt zich dan naar een solvabiliteitsratio boven de honderd.

3.6 Controlefuncties

Toezichthouder

Er is een nieuwe circulaire met allerlei vereisten die ervoor moeten zorgen dat de onderneming een deugdelijk bestuur hanteert. Er moet een trade off gemaakt worden tussen een minimum aan principle based vereisten en instructies (rules based). Er moet eveneens gezorgd worden dat de besturing van de onderneming niet in gevaar komt. Een bepaald model kan namelijk wel werken voor het ene bedrijf, maar daarom niet per se voor het andere bedrijf.

De risicomanager functie heeft de leiding over ORSA. De risicomanager moet het volledige proces leiden en coördineren. Verder moet hij heel goed weten aan welke risico's de onderneming is blootgesteld. Hij moet gedurende de volledige oefening in de bestuurszetel zitten.

Audit spreekt zich niet uit over de inhoud van de zaken, deze vertelt enkel iets over de efficiëntie en effectiviteit van de procedures. De onderneming moet een doel bereiken en de audit gaat controleren of de bestaande procedures het doel op de vooropgestelde deadline kunnen behalen of niet. Indien nodig kan zij aanpassingen doorvoeren.

De Actuariële functie is onder andere specialist van de technische voorzieningen, maar bijvoorbeeld ook van het herverzekeringsplan. Deze komen aan bod onder de titel '3.7 ORSA'.

De toezichthouder verwacht verder dat er samenwerking is binnen de takken van het risk management.

Er zijn 3 Levels of defense binnen elke onderneming. Te beginnen met de operationele processen die goed moeten verlopen. Het Risk management, de Actuariële functie en de Compliance functie zijn vervolgens het tweede level of defense en de Interne auditfunctie is het derde level of defense.

De Interne controlefunctie sensu stricto hebben we in België niet. In Frankrijk bijvoorbeeld, bestaat de specifieke interne controlefunctie wel. Die is dan echt expliciet voor controle. In België worden Compliance, Risk management, Actuariële functie en Interne audit beschouwd als interne controlefuncties.

Verzekeringsonderneming

De toezichthouder heeft recent de circulaire 2016/31 gelanceerd. In deze circulaire wordt een governance memorandum gedefinieerd, maar er is eveneens een deel over de self-assessment van het directiecomité en van de governance van de maatschappij. Volgens AG Insurance gaat de toezichthouder reikhalzend uitkijken naar het assessment die de verzekeringsondernemingen moeten indienen. De toezichthouder kan dus het memorandum bekijken. Zij kan echter ook de beleidsmaatregelen die aanwezig zijn en het respecteren van die beleidsmaatregelen nagaan door de minutes van de board te bekijken.

De risicomangementfunctie faciliteert, stuurt, coördineert en redigeert het ORSA-proces en ORSA-rapport. Het is eveneens de risicomangementfunctie die het rapport ook aan de board presenteert. Het gaat hier niet enkel over een presentatie van het rapport, maar het is werkelijk met de board discussiëren over de invulling die de board wenst te zien binnen de ORSA. De facilitering is naar diegenen die bijdragen binnen de maatschappij, alsook naar de board. De discussie met de board begint maanden voordat het rapport geschreven wordt, om te bespreken wat de board wilt zien en waar ze de nadruk op wil leggen. De aandachtspunten worden dan bekeken via stress testen. Op die manier wordt er nagegaan welke risico's een impact kunnen hebben op de vooropgestelde doelstellingen. Wanneer de board duidelijk heeft gemaakt wat zij wil zien in de stress testen gaat er een heel team binnen de onderneming input leveren, de berekeningen maken en nadien wordt er een rapport opgemaakt. Dit rapport wordt vervolgens finaal aan de board gepresenteerd in december en dat sluit meteen ook het werkjaar af bij het departement dat werkt aan de ORSA.

De Actuariële functie is bij de ORSA betrokken vanwege zijn officiële taken die bepaald worden door Solvency II. Zij moeten een oordeel of opinie vormen over de waarde van de 'best estimate' van de liabilities. De Actuariële functie had voordien al een rol in de technische voorzieningen, buiten Solvency II. Dit wordt nu verlengd naar de fair value waarde. Waar het vroeger enkel de statutaire voorzieningen waren, moeten zij nu ook de fair value beoordelen.

De interne auditfunctie had tot vorig jaar vanuit Solvency II geen officiële rol, maar bij AG Insurance had de interne audit zichzelf de opdracht gegeven om het ORSA-proces te volgen van bij de start. Zij hebben dat dan ook enkele keren gedaan, waarbij de laatste keer dateert van vorig jaar. Het was geen officiële taak van hen, maar ze beschouwen het ORSA-proces als een van de processen binnen de onderneming. Zij zullen dit proces nu mogelijks nog eens bekijken, maar dit werd een missie die elk jaar opnieuw bepaald wordt. Het systematisch opvolgen van het volledige proces, zoals ze tot nu toe gedaan hebben, zal niet meer gebeuren. Zij hebben al iedere keer (4 keer) wanneer AG Insurance de ORSA uitvoert, van bij de start meegelopen en elke meeting bijgewoond. Op het moment dat het ORSA-rapport klaar was, was de interne auditfunctie klaar met haar opinie over het procesmatige van ORSA (niet over de inhoud). Binnen het ORSA-proces was er over het procesmatige een statement van de interne auditfunctie. Dit zal vanaf nu niet meer gebeuren, aangezien die systematische aanpak wegvalt.

De interne auditfunctie beschouwt het ORSA-proces wel nog steeds als een van de belangrijkste processen binnen AG Insurance. In die zin staat het zeker op hun radar, maar het wordt niet meer met een systematische en intensieve kijk gevolgd.

Zij waren vooral geïnteresseerd in de management actions die voort zouden vloeien uit het ORSA-rapport. Dit is terecht volgens AG Insurance, want dat is een van de belangrijkste punten. Er kunnen namelijk management actions voortkomen uit de resultaten van de stress testen waarbij blijkt dat bepaalde risico's een serieuze impact hebben op de vooropgestelde objectieven. Ook het businessplan zal moeten worden aangepast als dat wordt gezien als een onderdeel van de risk appetite. Daar heeft de interne auditfunctie wel nog steeds aandacht voor.

AG Insurance heeft van bij het begin een speciale link gelegd naar de interne controlefunctie. ORSA vraagt eveneens een assessment van de risk managementfunctie. De verzekeringsonderneming moet het kwalitatief onderdeel van het rapport behandelen en zelf oordelen over de geschiktheid van de risk managementfunctie binnen de onderneming, gegeven de complexiteit en het risicoprofiel van de onderneming. Om die assessment te doen heeft AG Insurance zich gebaseerd op de resultaten van de interne controle. Risk management is namelijk naast compliance en financiële rapportering ook een domein van interne controle. Het is moeilijk de twee van elkaar te scheiden. Er kan geen self-assessment van de risk managementfunctie gemaakt worden zonder te kijken naar de resultaten en beoordelingen vanuit de interne controle. AG Insurance heeft de link spontaan gemaakt.

De Compliance functie heeft geen directe rol binnen het ORSA-proces, misschien draaien ze wel indirect mee rond de risk policies, die ook onderdeel zijn van risk management. Doorheen het jaar hebben ze dan ook hun oordeel over die risk policies, in verband met de compliance daarvan. Ze dragen niet direct bij tot de kwalitatieve beoordeling van de risk managementfunctie. Puur in ORSA was deze functie niet echt aanwezig. Dit wordt ook niet gevraagd vanuit Solvency II.

Naast het Business risk comité (hierna 'BRC'⁶⁴) en de controlefuncties wordt er vanuit het volledige bedrijf input geleverd. De board gaat bepalen op welke risico's er stress testen moeten worden uitgevoerd. Vervolgens wordt er een scenario voorgesteld, maar nadien moet er wel bekeken worden wat de impact van dat scenario op de bedrijvigheid van AG Insurance is. Die scenario's maakt AG Insurance zo breed mogelijk, daarom willen zij ook graag input vanuit het volledige bedrijf. Zowel de business lines als de support units geven ondersteuning. De ORSA trekt een spoor door de volledige onderneming.

3.7 ORSA

Toezichthouder

Het doel van ORSA is om een eigen beoordeling van de risicopositie en solvabiliteitspositie te maken. Dit betekent ruimer gaan dan de verplichtingen onder pijler I. Alle risico's moeten in rekening worden gebracht. Eerst moeten de risico's worden bekeken en berekent, eveneens kwalitatief.

De onderneming moet zich uitspreken over hoe haar solvabiliteitspositie nu is en in de toekomst zou moeten zijn. Ze moet zich afvragen hoe ze deze wil ontwikkelen en wat de impact van haar beslissingen zou kunnen zijn.

Het achterliggend doel van de toezichthouder is dat de onderneming bewust moet worden van wat de risico's zijn waaraan zij wordt blootgesteld en zij moet hier goed over nadenken. Een onderneming kan bijvoorbeeld wel jaarlijks een bepaald percentage willen groeien, maar ze moet zich tegelijkertijd ook afvragen welke risico's hierbij komen kijken.

⁶⁴ Dit is het management van AG Insurance aangevuld met experten op vlak van risico

Solvency I was op Belgian GAAP's⁶⁵ gebaseerd. Met Solvency II wil men meer nadruk leggen op de onderliggende risico's. Het is niet omdat de onderneming een goede rating heeft dat er geen onderliggende risico's zijn. Dus het is zeer belangrijk dat die risico's kritisch bekeken worden.

In de ORSA worden er veel meer risico's opgenomen, zo bijvoorbeeld ook het liquiditeitsrisico en het inflatierisico. Dit alles in functie van de eigen risico appetite van de onderneming. Zij kiest zelf hoeveel risico ze wil aangaan. Dit kan eigenlijk volledig los van de SCR zijn.

De strategie moet steeds gelinkt zijn aan de risk appetite, een onderneming kan niet kiezen voor een ROE van 10% zonder hier voldoende buffer voor aan te houden. Volgens de toezichthouder is ORSA een enorm toegevoegde waarde geweest.

Bij het vastleggen van het budget zou er ook naar de ORSA gekeken moeten worden. Het gebeurt nog te vaak dat er pas naar de ORSA wordt gekeken nadat het budget is bekeken en er over de strategie wordt beslist. Voor sommige ondernemingen is de ORSA dan ook puur compliance, ze bekijken de ORSA niet echt terwijl ze hun strategie uitstippelen.

De toezichthouder zou graag willen dat de ORSA vroeger bekeken wordt. De conclusies die voortvloeien uit de ORSA moeten gebruikt worden bij het nemen van beslissingen. Indien nodig zouden de beslissingen dan bijgestuurd kunnen worden. De ORSA zou echt ingebed moeten zijn. Er is wel degelijk een evolutie, maar er is volgens de toezichthouder nog veel ruimte voor verbetering.

De toezichthouder maakt duidelijk dat de ORSA de ontwikkeling van een bedrijfsspecifiek economisch kapitaalmodel niet vereist. De onderneming moet geen intern model gebruiken, het is wel mogelijk. Van grote spelers wordt het wel verwacht, van kleine spelers niet.

De ORSA werkt volgens een top-down methode. Aan het begin van het proces moeten er instructies gegeven worden van boven af, maar de risico's zijn bottom-up. Er is wel degelijk goedkeuring van de Raad van Bestuur nodig, maar het zou eigenlijk in beide richtingen moeten gaan.

De ORSA is nog niet rijp genoeg en dat is volgens de toezichthouder de reden waarom de gevolgen nog niet gedefinieerd zijn. De toezichthouder wil niet te veel vereisten opleggen in verband met de ORSA, want dan zullen de ondernemingen het niet meer zo goed doen. De ondernemingen vinden eveneens dat de ORSA van hen is. Het is een wisselwerking. De toezichthouder probeert er geen rechtstreekse gevolgen aan te koppelen, maar probeert echter wel inzicht te krijgen. Er is dus een indirect verband.

De ORSA brengt heel veel documentatie met zich mee. De toezichthouder krijgt een rapport, maar soms schrijven de ondernemingen ook een rapport voor zichzelf. Onderliggend zijn er heel veel processen die doorlopen moeten worden. Dit heeft als gevolg dat deze processen ook allemaal heel wat documentatie vereisen. Dan is er tevens het ORSA-proces. Bij dit proces moet de onderneming aantonen waarom een bepaalde beslissing genomen is.

Er bestaan dus heel wat documenten waarin de argumentatie voor de genomen beslissingen zijn opgenomen. Er is een richtlijn die zegt dat deze argumentatie moet overgemaakt worden aan de toezichthouder indien deze hiernaar vraagt.

De ORSA-policy gaat over hoe de ORSA opgezet moet worden, het beleid rond de ORSA. Er bestaan zo heel wat policydocumenten waarin beschreven wordt wat de onderneming precies gaat doen, wat de timing is,

Verzekeringsonderneming

De SCR, zeker als er gekeken wordt naar de standaardformule, is een one size all approach. Het is gebaseerd op de Europese markten en is niet altijd aangepast aan het risicoprofiel van de onderneming. Dit probleem gaan de ondernemingen al voor een stuk aanpakken onder de eerste pijler door met een partieel intern model te werken. Soms is er voor dat partieel intern model een

⁶⁵ Belgian Generally Accepted Accounting Principles

wachtkamer nodig. Dit is de voornaamste aanpassing die gemaakt wordt naar de ORSA toe. Die wachtkamer is zowel voor zaken die in de SCR-standaardformule niet voldoende specifiek voor de onderneming zijn, alsook voor zaken die daar staan als resultaat van een politiek compromis en die de onderneming eigenlijk beschouwd als fout. Met hier opnieuw het voorbeeld van de sovereign bond waarbij AG Insurance begrijpt dat het voor Europa heel moeilijk is om politiek verkocht te krijgen dat daar kapitaal moet worden opgezet, maar AG Insurance vindt wel dat zij dat intern moeten corrigeren.

Solvency II start vanuit een bepaalde risicoclassificatie en daaruit volgt dan de SCR-berekening per onderdeel, maar die risk taxonomie of classificatie is onvoldoende. Dit wordt ook al aangegeven door Solvency II. Solvency II zegt dat de onderneming verder moet gaan met de risico's die niet kwantificeerbaar zijn, zijnde liquiditeitsrisico, reputatie risico, strategisch risico enzovoort. Er zijn een aantal risico's die zij vermelden, maar die niet gekwantificeerd worden vanuit Solvency II. De toezichthouder vraagt wel aan de maatschappij dat zij aandacht geeft aan alle risico's en dat gaat dus verder dan de risico's die in de kadertjes staan bij Solvency II. De onderneming moet omschrijven hoe zij daar mee omgaat en hoe zij dat verwerkt binnen de ORSA. Bij de kwantificeerbare risico's zijn er risico's die men niet zal terugvinden in die kadertjes, omdat die globaal genomen binnen Europa als niet echt relevant worden beschouwd. Deze kunnen echter op een specifieke markt wel relevant zijn. België heeft als specificiteit arbeidsongevallenverzekeringen, iets dat verder enkel in Portugal en Finland bestaat. AG Insurance is dus samen met nog twee andere landen binnen Europa de enige die een dergelijk systeem heeft (met kleine onderlinge verschillen per land). Daarin zitten ook enkele specifieke risico's die men in de standaardformule nooit gaat terugvinden, omdat die standaardformule niet gemaakt is om met die speciale kenmerken van de verschillende landen om te gaan. Een voorbeeld is bijvoorbeeld inflatie. De visie vanuit Solvency II moet door de verzekeringsondernemingen uitgebreid worden naar meer risico's. Bovendien kunnen de ondernemingen afwijken van de risico's die door Solvency II gekwantificeerd zijn.

De ORSA maakt integraal deel uit van de strategie en strategiedefinitie. De ORSA moet top-down zijn. Er mogen geen zaken bottom-up berekend worden, om nadien gepresenteerd te worden aan de board en vervolgens naar diens mening te vragen. Alles start bij de board en eindigt bij de board. Het is een rapport voor de Raad van Bestuur en voor het management, door de Risk managementfunctie en iedereen die ertoe bijdraagt. Dit is de goede manier van aanpakken. Het moet gedragen worden door de board. Dit staat ook heel duidelijk in de gedetailleerde bevoegdheden van de board. Zij moeten het ORSA-proces begeleiden en indien nodig bijsturen.

Omwille van het feit dat de ORSA voor elk bedrijf anders is, zijn deze moeilijk te vergelijken voor de toezichthouder. Dit geldt niet enkel voor de berekeningen, maar ook voor de structuur van het ORSA-rapport. Wettelijk zijn er enige richtlijnen rond de ORSA, maar niet zo veel. Daardoor wordt de vergelijkbaarheid voor de toezichthouder al moeilijker, zeker naar berekeningen toe, ondanks dat de wijze die door AG Insurance toegepast is op de markt een redelijke standaard is. De berekening vertrekt vanuit de SCR onder pijler I, met aanpassingen waarover AG Insurance zeer transparant is naar de toezichthouder toe. AG Insurance is zeer transparant over welke aanpassingen zij doen en waarom zij die doen. In heel veel gevallen zegt de toezichthouder tegen AG Insurance dat ze die aanpassingen inderdaad onder pijler I niet kan aanvaarden, maar geeft zij AG Insurance gelijk dat zij die onder pijler II doorvoeren.

AG Insurance heeft bovendien in ORSA een oordeel over hoe die cijfers en resultaten moeten worden geïnterpreteerd. Op die manier is het ORSA-rapport voor de toezichthouder wel een rijk rapport, ondanks de berekeningen die per maatschappij verschillen. Uit de QRT's (Quantitative Reporting Templates) van Solvency II, waarin de kwantitatieve rapportering staat, kan de toezichthouder uiteindelijk een soort van marktrapportering opmaken. Met de ORSA kan de toezichthouder dit niet. Zij kan een algemeen idee hebben van hoe ver de markt staat in verband met risk management, maar zij kan niet het ORSA-rapport van elke maatschappij nemen en daar gemeenschappelijke cijfers uit halen. Dit is volgens AG Insurance ook niet de bedoeling.

Het ORSA-proces brengt heel wat documentatie met zich mee. Er is de ORSA-file en het ORSA-rapport. De file documenteert alle stappen van het proces en alle input die geleverd wordt, het wordt ook zodanig geïnventariseerd. AG Insurance is op die manier genereuzer geworden, omdat interne audit dat vroeg. Het proces moet auditeerbaar en traceerbaar zijn. Dit is steeds meer verbeterd. Alle minutes van de vergaderingen worden samengevoegd op één plaats in de ORSA-file. In het ORSA-rapport staan de verschillende fases. Deze staat bovendien ter beschikking voor verschillende publieken. Er moet een versie gestuurd worden naar het risk managementcomité, naar de BRC en een finale versie naar de board. Het ORSA-rapport, inclusief de opmerkingen van de board, wordt naar de Nationale Belgische Bank (NBB) gestuurd.

3.7.1 ORSA-proces

Toezichthouder

Het proces zou goed geleid moeten worden en een duidelijke timing voorop moeten stellen. De timing moet worden afgesteld op de andere processen die in de onderneming lopen. Indien de onderneming haar budget bijvoorbeeld moet afwerken, zouden de verantwoordelijken moeten samen werken met de mensen die bezig zijn met de ORSA binnen de onderneming. Ze zouden idealiter op ongeveer hetzelfde moment klaar moeten zijn.

Er moet ook op tijd een rapport afgeleverd worden. Dit rapport wordt op verschillende niveaus besproken. Er is een ORSA-proces om tot een ORSA-rapport te komen, maar onder het ORSA-proces zitten er nog andere processen die op andere momenten doorheen het jaar uitgevoerd worden. De huidige kapitaalsvereiste wordt in de ORSA gebruikt, maar deze kan al vroeger gemaakt worden. Er worden eveneens stress testen gemaakt, maar deze worden op andere momenten in de tijd voltooid. Dit alles moet uitmonden in een rapport waarin alle resultaten samen komen.

De onderneming moet zicht hebben op alle materiële risico's, zowel kwalitatief als kwantitatief. De risico's worden bepaald op basis van de activiteiten die de onderneming uitoefent. Dit doet ze door eerst al haar activiteiten op te lijsten. Nadien wordt er ook naar de markt gekeken om na te gaan wat de bijkomende risico's zouden kunnen zijn.

De ORSA is een continu proces. Er wordt steeds voortgebouwd op het vorige risicoprofiel. Het is bedrijfsspecifiek en moet steeds in lijn liggen met de strategieën van de onderneming. Elke onderneming streeft naar iets anders.

Er zijn verschillende vormen van stress testen. Bij sensitiviteitstesten wordt er gekeken naar hoe gevoelig de onderneming is aan wijzigingen en parameters.

Er zijn ook vormen waarbij men scenario's maakt. Dan gaat de onderneming kijken, gegeven haar risico's, wat de impact op haar positie zou kunnen zijn in een bepaald scenario. Een dergelijke stress scenario moet plausibel zijn, maar slechts een minieme kans hebben om voor te komen. Een scenario zou bijvoorbeeld kunnen zijn: Indien het volledige financiële systeem in elkaar klapt, wat voor impact heeft dit dan op de onderneming?

Er wordt telkens gekeken naar de impact op de portefeuille en nadien kunnen er dan mogelijke oplossingen gezocht worden. Indien de onderneming beter inzicht krijgt in de risico's die ze loopt, zal ze de impact van stress scenario's ook beter kunnen beoordelen. Het vooruitziend aspect is het moeilijkste.

Het is van groot belang dat de resultaten die voortvloeien uit het ORSA-proces gebruikt worden bij het uitstippelen van de strategie. Op basis van die resultaten zou de onderneming eveneens moeten kijken welke acties er ondernomen moeten worden.

De resultaten moeten intern aan het directiecomité en de Raad van Bestuur gerapporteerd worden, alsook aan de toezichthouder. De toezichthouder zal er geen directe actie aan koppelen, maar het

dient om in dialoog samen tot een versterkt begrip te komen van de risico's waaraan de onderneming onderhevig is.

Verzekeringsonderneming

AG Insurance heeft het ORSA-proces volledig uitgetekend en in kaart gebracht. Zij begint met het proces in maart en beëindigt het in december. Eerst is er de identificatie van de risico's en de strategie. Daar wordt voldoende tijd aan besteed. Uit de risico's worden dan ook de stress testen gedefinieerd. Vanaf september begint de onderneming te rekenen aan de stress testen, dit loopt tot oktober. Ondertussen worden ook de kwalitatieve aspecten behandeld. De teksten voor de strategie en risk management assessment worden eveneens geschreven. Begin november is er een eerste versie voor Ageas, de groep, en begin december is het finaal rapport klaar voor het Business risk comité en nadien voor de board.

Doordat het proces bij AG Insurance volledig wordt uitgetekend, is het ook duidelijk vanwaar alle bijdragen komen. Er wordt niets opnieuw uitgevonden, zij gebruiken bij voorkeur reeds bestaande documenten. De ORSA integreert de verschillende processen en resultaten. Het ORSA-proces is bovendien een proces dat boven de andere processen staat. De ORSA voedt zich in feite aan andere processen, maar heeft ook een eigen onderdeel, namelijk de forward looking view. Deze wordt bekeken bij de business planning. De gestresseerde forward looking view die kijkt naar alle elementen van de risk appetite is kenmerkend voor de ORSA.

De Raad van Bestuur heeft al een rol aan het begin van het proces. In eerste instantie door het feit dat zij met hen de key risk identifications bespreekt. Er wordt nagegaan welke risico's er allemaal binnen AG Insurance bekeken moeten worden. Op basis daarvan wordt er met hen bediscussieerd welke stress testen in het ORSA-proces geïntegreerd gaan worden. AG Insurance ziet steeds meer een tendens naar een beperkt aantal stress testen, die zeer sterk doorgevoerd worden, in plaats van tientallen algemene stress testen op te nemen in het rapport. Indien er nagegaan moeten worden of de SCR wel genoeg is, wordt er gekeken naar de top risico's. AG Insurance stelt dit ook vast op de markt als een algemene tendens. De stress testen moeten meer duidelijkheid geven naar de board toe over de impact die de risico's hebben. Indien de board deze belangrijk genoeg vindt kan zij de risk appetite van de onderneming aanpassen, kapitaal bijvragen of mitigerende acties aanvragen. Dit is de wisselwerking, de stress testen geven de board inzicht in de management actions die genomen moeten worden.

De resultaten die voortvloeien uit het ORSA-rapport worden gebruikt bij het bepalen van de strategie. In het ORSA-rapport staan er ook een aantal management actions, hetzij als reactie op zaken die worden vastgesteld, hetzij onder bepaalde omstandigheden, in afwachting van hoe het management gaat reageren. De management actions worden opgenomen in het rapport. Verder wordt er ook gevolgd hoe deze opgenomen worden.

3.7.2 Risico's in de ORSA

Toezichthouder

Er moet een nuance gemaakt worden tussen pijler I en pijler II (ORSA). De standaardformule heeft vaak betrekking op pijler I. De ORSA gaat over hoe de onderneming zelf kiest hoe ze haar risico's beoordeeld, dit moet niet gebaseerd zijn op een standaardformule of een intern model.

De toezichthouder verkiest bovendien dat de onderneming haar risico's inschat op basis van haar eigen risicoprofiel en risk appetite. De onderneming neemt dus assumpties. Deze assumpties worden door (levens)verzekeraars bekeken op lange termijn. Zij zouden bijgevolg meer vooruitziend moeten zijn. Dit staat dus los van de éénjaars horizon die in de standaardformule wordt verondersteld.

Onder de eerste pijler zijn er in België 80 verzekeraars waarvan een 5-tal met een partieel of volledig model werken, waaronder wel vooral grote verzekeraars. Op de Belgische markt wordt overwegend

gebruik gemaakt van de standaardformule onder de eerste pijler. In de UK wordt er bijvoorbeeld wel veel meer gewerkt via het intern model. Dit is historisch gegroeid. Die markt is ook verder ontwikkeld op vlak van financiële modellen.

Er wordt altijd beweerd dat elk model fout is. De modeleerbaarheid van de risico's is zeer beperkt. Om die reden wordt er daarenboven vaak gezegd dat de ORSA een hoeksteen is van Solvency II. Bij de ORSA wordt er een stap teruggezet en wordt er opnieuw nagedacht over wat de risico's zijn waaraan de onderneming werkelijk is blootgesteld. Er wordt gekeken hoe deze risico's geëvolueerd zijn. Er is ook een poging om de toekomstige risico's in rekening te brengen, dit gebeurt op een narratieve manier. Daarbij helpen de stress testen zeker. Er wordt opnieuw gekeken naar de scenario's die een impact hebben op de business van de onderneming.

Het technische regime. De meeste Belgische verzekeraars hebben nu wel een goed begrip van het Solvency II regime, van de manier waarop het werkt en wat de sterktes en zwaktes zijn. Ook de toezichthouder is zich bewust van de risico's die eraan verbonden zijn. Het begrip is zeer belangrijk, maar de voorbereidende fase heeft ertoe bijgedragen om er een goed begrip van te krijgen. Zeker de grote verzekeraars hebben al een goed begrip van het nieuwe regime. Mochten er nog steeds zaken onduidelijk zijn, mogen de verzekeringsondernemingen de toezichthouder hierover contacteren. Het is belangrijk dat de complexiteit goed in beeld gebracht wordt. De natuur, omvang en de complexiteit van risico's moeten in lijn zijn met de moeilijkheidsgraad van het model. De onderneming moet geen moeilijk model opstellen voor een vrij eenvoudig risico.

Verzekeringsonderneming

De klassieke kapitaalvereiste wordt berekend over één jaar, maar AG Insurance bekijkt wel een horizon die overeenkomt met haar budgetteringshorizon van 3 jaar.

Bij AG Insurance zijn zij het volledig eens met het feit dat de modeleerbaarheid van de risico's beperkt is. Zij zijn zich daar ook van bewust. Vandaar ook het belang van stress scenario's. In plaats van de algemene resultaten van een model te gaan bekijken, gaan ze concrete situaties beoordelen en bekijken wat er precies gebeurt. Naar modeleerbaarheid toe is dat een stuk concreter dan globale kapitaalvereisten berekenen. Dat geeft AG Insurance ook een stuk comfort bij de modellen die ze gebruiken. Zij gaan ook op basis van die modellen enigszins de grenzen af tasten en bekijken wat nu eigenlijk de situaties zijn waarbij zij in de problemen komen en wat hun modellen daarover zeggen. Daarna wordt er gediscussieerd binnen AG Insurance of zij comfortabel zijn binnen heel dat verhaal.

Solvency II is in zijn geheel een technische materie. Het vraagt heel veel training en opvoeding, ook van de mensen van de board om die resultaten te begrijpen en te interpreteren. Om nadien de juiste conclusies te kunnen trekken en de juiste acties door te voeren.

Risico's zijn complex, de risicometingen zijn complex, de wereld is complex. Het is niet zo dat de interactie met de board zich beperkt tot de discussie over de stress testen aan het begin en de presentatie van de resultaten aan het einde. Er wordt vaak gecommuniceerd naar de board toe over hoe het risk management in elkaar zit, hoe de modellen in elkaar zitten en wat de aandachtspunten binnen Solvency II zijn. Het is een bijna constante oefening. Deze geeft aan de board de context mee, zodat wanneer zij het ORSA-rapport ontvangen zij daar ook effectief iets mee kunnen doen.

Het kapitaal kunnen berekenen betekent niet dat het risico beheerst is. Er is heel wat inspanning nodig om de risico's te matigen of intern de processen zodanig te maken dat de risico's zich niet kunnen voordoen.

Die technische complexiteit is ook een risico naar de transparantie van de publieke rapportering toe. Aan de board kan er steeds een context meegegeven worden, naar financieel analisten toe moet AG Insurance echter rekenen op het feit dat zij die cijfers correct kunnen interpreteren. Dit is vandaag dan ook de uitdaging. Vanaf Solvency II officieel van start is gegaan in januari 2016, moet er ook officieel gerapporteerd worden aan het publiek. Nu stelt AG Insurance zich de vraag hoe zij met de mensen, die de cijfers absorberen en interpreteren, moet omgaan nu er meer volatiliteit is. Zij moet voorkomen

dat het publiek verkeerde conclusies trekt uit een tijdelijk fenomeen en dat zij procyclisch gaat handelen naar de verzekeringsmaatschappijen toe. Daar is AG Insurance wel wat angstig voor.

De complexiteit is handelbaar voor een maatschappij als AG Insurance, al heeft het serieuze inspanningen gevraagd. Naar de kleine maatschappijen toe is het wel een zeer zware oefening.

3.8 Publieke rapportering

Toezichthouder

Er is een volledig pakket aan rapportering. Naar de toezichthouder toe is dit enorm, naar het publiek toe is het veel beperkter. Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen de kwantitatieve en kwalitatieve data. De kwantitatieve data bestaat uit de financiële kerncijfers die een goed beeld moeten geven van de solvabiliteitspositie van de onderneming. Deze data bevat cijfers over de balans, het eigen vermogen, ... Van elk kerndeel moeten ze de belangrijkste cijfers geven. Kwalitatieve data wordt bijvoorbeeld weergegeven in het SFCR (De Solvency and Financial Condition Report), deze bestaat uit vijf hoofdstukken, waaronder de waarderingsmethodes, de governance (interne organisatie) en het kapitaal management (hoe ze haar eigen vermogen inplant).

Verzekeringsonderneming

De bedoeling van pijler III is marktdiscipline te creëren doordat er gerapporteerd moet worden. Het onderliggende idee van rapportering is dat het volledige risk management van de verzekeringsonderneming transparanter wordt naar de buitenwereld toe. Het kan ook een competitief voordeel zijn. Zo kan de onderneming aan de buitenwereld tonen hoe solvabel ze is. Solvabiliteit wordt dus een element waarmee de onderneming zichzelf probeert te verkopen. Eveneens naar tarifiering toe. Na de crisis was het de bedoeling om het risicoprofiel van de (her)verzekeringsonderneming naar de belegger of klant toe duidelijker te maken. In de toekomst zal het nog transparanter worden. De SFCR (Solvency Financial Condition Report) is publiekelijk en toont heel veel, maar deze toont een parallel met de financial statements van de IFRS (International Financial Reporting Standards) die ook veel zeggen. De vraag die vaak gesteld wordt is hoe ver de maatschappijen in die rapportering moeten gaan. AG Insurance denkt dat daar een zekere discipline voor nodig is en er een overeenkomst moet zijn over hoe ver de maatschappijen moeten gaan in hun rapportering. Dit is momenteel al te zien in de jaarrapporten, de ene onderneming maakt het al wat groter dan de andere. Er moet een evenwicht gezocht worden tussen volledig zijn voor de supervisor en hoe ver de onderneming wil gaan naar de klant toe. Het is echter ook belangrijk te bekijken tot hoe ver het nog steeds duidelijk is voor de klant, zodat deze geen verkeerde conclusies kan trekken. AG Insurance weet dat de klant eerder een selectieve lezer is en dat deze niet alle documenten gaat bekijken. Het zullen de investeerders en aandeelhouders zijn die de documenten gaan analyseren. Het is belangrijk dat niet enkel de financiële resultaten bekeken worden maar ook het achterliggende risk management. De RSL (Required Solvency Level) is daarin ruimer, maar deze is enkel bedoeld voor de supervisor en heeft een technische inhoud. De SFCR is eerder documentatie naar het publiek toe gericht. Dit is de moeilijkheid van de twee oefeningen.

3.9 Vrijstellingen

De toezichthouder liet weten dat er geen ondernemingen vrijgesteld zijn van de ORSA, maar het volledige ORSA gebeuren is wel specifiek per onderneming. Daarop is ook de proportionaliteit van toepassing. Grote ondernemingen doen echt uitvoerige stress tests, terwijl kleine ondernemingen zich meer baseren op voor de hand liggende zaken, zoals bijvoorbeeld de standaardformule. Er is dus een verschil tussen de ondernemingen op basis van de omvang. Het is wel de bedoeling dat elke onderneming een inschatting maakt van wat haar risico's zijn.

4 Analyse

4.1 Solvency

Beide partijen vonden dat Solvency I onvoldoende was. De grootste tekortkoming was het feit dat Solvency I niet risicogevoelig was. De onderliggende beleggingen werden niet in rekening gebracht. Er werd gewoon een bepaald percentage vastgelegd dat toegepast moest worden op de technische voorzieningen. Zo had een onderneming die voorzichtiger reserveerde, en dus minder risico nam, een hogere kapitaalvereiste onder Solvency I. De toezichthouder haalde eveneens aan dat er meerdere contra-intuïtieve elementen in Solvency I zaten, omwille van het feit dat de solvabiliteit op een forfaitaire manier bekeken werd.

Zowel de toezichthouder als AG Insurance is het erover eens dat Solvency II, met onder andere haar risk-based aanpak, een verbetering is. Onder Solvency II worden de solvabiliteit gedefinieerd op basis van de risico's waaraan de onderneming is blootgesteld. Deze aanpak zorgt voor een realistischer beeld. Beide geven eveneens aan dat wanneer de ORSA goed uitgevoerd wordt, deze een enorme meerwaarde kan betekenen.

Toch geeft de toezichthouder wel toe dat er nog verbeterpunten zijn betreffende bepaalde deelaspecten van Solvency II. Ook AG Insurance geeft enkele punten aan waar Solvency II nog verbeterd kan worden, waaronder bijvoorbeeld de standaardformule. Eveneens het feit dat Solvency II verkocht werd aan de verzekeringsmaatschappijen als principal based, maar toch meer neigt naar rule based, is volgens AG Insurance een gebrek.

Met Solvency II wil de toezichthouder een bewustzijn creëren bij de verzekeringsmaatschappijen. Zij moeten heel goed weten aan welke risico's de onderneming wordt blootgesteld en op basis van die risico's moet een passend risicoprofiel opgemaakt worden. Hierbij is de forward-looking view die de ORSA vereist van belang. Het management wordt gedwongen om rekening te houden met de toekomst.

4.2 Economisch kapitaal

Beide partijen geven aan dat er nog heel wat tekortkomingen zijn in verband met het economisch kapitaalmodel. Zo duidt de toezichthouder bijvoorbeeld op de veronderstelde normaalverdeling. Zij geeft wel aan dat omwille van de tekortkomingen rond het economisch kapitaalmodel, de ORSA zeker van belang is. Daar gaat de onderneming los van de standaardformule berekeningen maken. Op die manier worden er heel wat meer risico's in rekening gebracht dan bij het gebruik van de standaardformule. AG Insurance beschikt niet meer over een economisch kapitaalmodel, maar heeft wel een eigen visie op kapitaal. Zo starten zij van de standaardformule, maar voeren zij onder de tweede pijler enkele interne modeleringen door. AG Insurance is wel zeer transparant naar de toezichthouder toe over in hoeverre zij afwijkt. Zij neemt haar beslissingen op basis van haar eigen visie. AG Insurance duidt op enkele tekortkomingen die zij mogelijks in de toekomst zal aanpakken met een intern model, maar dit is momenteel niet mogelijk omdat zij de visie van het intern model nog niet klaar hebben, of zij niet zien hoe deze tekortkomingen op een logische manier aangepakt kunnen worden binnen het wettelijk kader. Om die reden bekijkt AG Insurance binnen de ORSA het economisch kapitaal op een andere manier dan onder pijler I.

4.3 Technische voorzieningen

Zowel de toezichthouder als AG Insurance is van mening dat het niet mogelijk is om perfect de marktwaarde van de technische voorzieningen te bepalen. De berekeningen zijn namelijk gebaseerd

op assumpties die niet volledig correct zijn. Het is echter wel de bedoeling dat de marktwaarde en de economische waarde zo dicht mogelijk bij elkaar liggen. Volgens AG Insurance gaat de marktwaarde op bepaalde momenten een te streng beeld geven, aangezien zij geen rekening houdt met het feit dat de verzekeringsondernemingen op lange termijn beleggen en er na een slechte periode nog een herstelperiode kan komen.

Beiden zijn het er ook over eens dat de technische voorzieningen niet te hoog gegrepen zijn, maar wel heel volatiel. De volatiliteit kan zelfs per kwartaal verschillen. Door de lage interestvoeten hebben de verzekeringsondernemingen het dan ook moeilijk. Bovendien is de volatiliteit moeilijk te managen.

De toezichthouder wil dat de verzekeringsonderneming met de 'best estimate' een zo nauwkeurig mogelijke schatting maakt van de verplichtingen tegenover haar klanten. De berekeningen die hierbij horen worden gebaseerd op een model dat de onderneming zelf opstelt. Het is dan ook de onderneming zelf die assumpties maakt. Deze berekening is niet eenvoudig en de toezichthouder voert verschillende testen uit om na te gaan of de berekening waarheidsgetrouw is. Het is van belang dat deze berekeningen door de verzekeringsmaatschappijen zo nauwkeurig mogelijk uitgevoerd worden, want de "best estimate" omvat ongeveer 80% van de balans. AG Insurance merkt nog op dat de basisprincipes vastliggen in het wetgevend kader en de moeilijkheid eigenlijk ligt in het bepalen van de fair value van de provisies. Er moet daar namelijk bepaald worden met welke curve er verdisconteerd wordt.

Beide partijen zijn er zich van bewust dat een puur marktconsistente waardering procyclische handelingen kan bevorderen. Zo is het mogelijk dat klanten door de verbeterde transparantie procyclisch gaan reageren op informatie die ze niet volledig begrijpen.

De toezichthouder prefereert dat de 'best estimate' en de risicomarge apart berekend worden omwille van de transparantie. Ook AG Insurance kiest ervoor om deze twee berekeningen van elkaar te scheiden en ligt zo dus in lijn met de voorkeur van de toezichthouder. Beiden geven eveneens aan dat de berekening van de risicomarge zeker van belang is. In de 'best estimate' zit er geen voorzichtigheidsfactor en het is dus noodzakelijk deze achteraf toe te voegen.

4.4 Solvency Capital Requirement

De verzekeringsmaatschappijen moeten in verband met de solvabiliteitskapitaalvereiste verschillende modules volgen. Wanneer deze niet worden nageleefd krijgt de verzekeringsonderneming 6 maanden de tijd om acties te ondernemen. Met deze ratio wordt er nagegaan of de onderneming sterk genoeg is om een extreme schok, die zich slechts 1 keer om de 200 jaar voordoet, op te vangen. Er kunnen echter geen beslissingen genomen worden puur op basis van deze ratio, ook de onderliggende elementen moeten eerst in rekening worden gebracht. Het is wel zo dat wanneer de verzekeringsonderneming onder die 100% gaat, de toezichthouder extra aandacht op deze onderneming zal vestigen.

AG Insurance legt uit dat de ernst van de situatie, wanneer zij onder die SCR gaat, afhangt van de reden waarom zij onder die SCR is gezakt. Is het een fenomeen dat zich voordoet bij verschillende verzekeringsondernemingen omwille van de economische omgeving waarin zij zich bevinden of komt het door een evenement specifiek voor de onderneming? Deze laatste zorgt voor de meeste problemen. Een herstelperiode van 6 maanden is dan volgens de toezichthouder ook logisch. De onderneming zakt namelijk niet ineens onder die SCR.

De toezichthouder geeft aan dat de SCR een wettelijk gegeven is en de risk appetite eigen is aan de onderneming. De risk appetite is de kapitaalratio die de onderneming graag zou willen aanhouden. Volgens de toezichthouder wordt de risk appetite nog te vaak onderschat en deze wordt momenteel dan ook op Europees vlak herbekeken.

AG Insurance gebruikt de SCR als basis en vult deze vervolgens aan met eigen inzichten. Die aangepaste SCR is voor AG Insurance nadien het vertrekpunt voor de berekeningen van hun risk appetite. Zij merkt wel op dat de risk appetite veel ruimer is dan enkel solvabiliteit.

Met de overgang van Solvency I naar Solvency II, veranderde eveneens de berekening van de solvabiliteitsratio. Onder Solvency II werden de risico's eveneens in rekening gebracht. Dit is logisch, aangezien de buffers die aangehouden worden, in functie staan van de risico's die de onderneming loopt.

Een solvabiliteitsratio van 100% geeft volgens de toezichthouder weer dat de onderneming net genoeg kapitaal heeft om de SCR te dekken. AG Insurance meldt op haar beurt dat een onderneming met solvabiliteitsratio van 100% zich in een zeer preciaire toestand bevindt. Indien de onderneming zich positioneert op een ratio van 100% loopt zij te veel kans om onder die ratio terecht zal komen, aangezien de omgeving waarin er geopereerd wordt momenteel zeer volatiel is. De onderneming positioneert zich dus beter boven die 100%, hoeveel precies hangt af van de risk appetite. Er moet dus een buffer aangehouden worden om ervoor te zorgen dat de onderneming niet te vaak onder die 100% gaat. Het is steeds opnieuw een evenwicht zoeken tussen veiligheid garanderen aan de buitenwereld en er tegelijkertijd voor zorgen dat er toch wat rendement is voor de aandeelhouders.

De toezichthouder vermeldt dat heel wat ondernemingen kiezen voor een intern model, aangezien de standaardformule geen getrouw beeld weergeeft. Het is echter wel een zeer moeilijke procedure om een intern model goedgekeurd te krijgen. De onderneming moet eveneens aan heel wat vereisten voldoen. Bovendien hangen er ook beperkingen aan vast, zoals bijvoorbeeld de ontwikkelingskost. Zo moet er bijvoorbeeld vermeden worden dat er enkel een intern kapitaalmodel gebruikt wordt om de kapitaalsvereisten te reduceren of dat het intern model doorheen de jaren te veel versoepeld wordt. AG Insurance volgt de toezichthouder hierin en begrijpt dat wanneer de toezichthouder een intern model goedkeurt dit een enorme verantwoordelijkheid met zich meebrengt. Zij vindt het bovendien niet zo slecht dat het een hele tijd in beslag neemt om een intern model goedgekeurd te krijgen. Gedurende die periode krijgt de verzekeringsonderneming belangrijke inzichten. AG Insurance geeft eveneens aan dat het feit dat veel ondernemingen in een internationale context werken ook een element is waarom de procedure tot een intern model zo lang duurt.

MCR is de absolute ondergrens. Indien de verzekeringsonderneming hieronder raakt kan de toezichthouder de bedrijfsactiviteiten stilleggen. AG Insurance geeft echter aan dat deze grens zodanig laag is dat de kans zeer klein is dat de onderneming daar onder gaat. Dit duidt nogmaals op het belang van een risk appetite framework binnen de verzekeringsonderneming.

4.5 Controlefuncties

De toezichthouder verwacht een goede samenwerking tussen de verschillende takken van het risk management. Uit het interview is gebleken dat AG Insurance de controlefuncties duidelijk invult zoals de toezichthouder het verwacht.

De risicomanagement functie heeft de leiding over ORSA. Het faciliteert, stuurt, coördineert en redigeert het ORSA-proces en ORSA-rapport. De Risk managementfunctie presenteert en gediscussieert het ORSA-rapport met de Board. Er wordt besproken op welke risico's er aandacht gevestigd moet worden tijdens de stress testen.

De Audit spreekt zich uit over de efficiëntie en de effectiviteit van de procedures, niet over het inhoudelijke. Zij gaat eveneens na of de doelstellingen, die de onderneming vooropgesteld heeft, behaald kunnen worden en zij kan eventueel aanpassingen doorvoeren.

AG Insurance gaat zelfs nog verder. De Interne Audit heeft geen verplichte rol in verband met de ORSA, maar bij AG Insurance volgde deze tot vorig jaar het volledige ORSA-proces wel van bij het begin. Vanaf dit jaar valt die systematische aanpak weg, zij bekijken de ORSA wel nog, maar op een minder intensieve manier.

De Actuariële functie heeft een belangrijke rol op vlak van de technische voorzieningen. Zo moet zij de 'best estimate' beoordelen, maar eveneens de fair value.

De Compliance functie heeft geen directe rol in het ORSA-proces, maar draait indirect wel mee omwille van de risk policies die een onderdeel van het risk management zijn. Solvency II bepaalt ook niet dat de Compliance functie een directe rol aanneemt op vlak van de ORSA. De toezichthouder wil dat de volledige onderneming betrokken wordt bij de ORSA, bij AG Insurance is dit zeker het geval. Zo wordt er naast het BRC en de controlefuncties bij AG Insurance vanuit het volledige bedrijf input geleverd.

AG Insurance heeft bovendien spontaan een link gelegd tussen de verschillende interne controlefuncties. Zo wordt er rekening gehouden met de resultaten die bekomen worden van de interne controlefuncties, om de Risk managementfunctie binnen de onderneming op een correcte manier te beoordelen.

4.6 ORSA

De ORSA heeft als doel dat de onderneming zelf haar risico- en solvabiliteitspositie beoordeelt. Met de ORSA wil de toezichthouder dat de verzekeringsonderneming nadenkt over de risico's waaraan zij is blootgesteld. Zij moet zich eveneens bewust zijn van de impact die deze risico's kunnen hebben op het bedrijf. AG Insurance geeft aan dat in de ORSA werkelijk alle risico's opgenomen worden waaraan de onderneming blootgesteld is, niet enkel de risico's die verplicht zijn onder pijler I.

In de ORSA worden er meer risico's opgenomen dan onder pijler I. Dit zou dus een realistischer beeld moeten geven. De SCR hanteert namelijk een one size all approach en is dus niet aangepast aan het specifieke risicoprofiel van de onderneming. In de standaardformule worden de algemene risico's opgenomen, terwijl er onder de tweede pijler rekening kan worden gehouden met risico's eigen aan de onderneming.

De toezichthouder maakt duidelijk dat de strategie van het bedrijf steeds gekoppeld moet zijn aan de risk appetite van datzelfde bedrijf. Ook bij het bepalen van het budget moet er volgens de toezichthouder een link zijn met de ORSA. De resultaten die voortvloeien uit de ORSA zouden gebruikt moeten worden bij het nemen van beslissingen. Ondanks het feit dat de ORSA al behoorlijk ingebed is ziet de toezichthouder toch nog ruimte voor verbetering. Bij AG Insurance maakt de ORSA dan ook integraal deel uit van de strategie en strategiedefinitie.

Volgens de toezichthouder komt bij de ORSA zowel het top-down als bottom-up aspect aan bod. Het Top-down aspect is terug te vinden bij de Raad van Bestuur die de goedkeuring moet geven en het bottom-up aspect komt terug bij de risico's. Ook AG Insurance heeft het over het bottom-up aspect, volgens deze laatste begint en eindigt alles bij de board.

De ORSA staat niet zo gedetailleerd beschreven in de wetteksten, omdat de toezichthouder deze niet te sterk wilt omlijnen. Indien ze dit wel zou doen, zouden de verzekeringsmaatschappijen het minder goed doen. De ORSA is pas zeer recent in voege getreden, dus de toezichthouder kan er nog niet al te veel gevolgen aan vastkoppelen.

Zowel de toezichthouder als AG Insurance merkt op dat de ORSA heel wat documentatie met zich meebrengt, zoals de ORSA-file en het ORSA-rapport. Elke beslissing die binnen de onderneming genomen wordt moet beargumenteerd worden en eventueel doorgestuurd worden naar de toezichthouder. Het ORSA-rapport is volgens AG Insurance een rijk rapport, aangezien zij daarin ook beschrijft hoe de cijfers en resultaten moeten geïnterpreteerd worden. AG Insurance merkt eveneens op dat de ORSA voor elk bedrijf anders is en er dus moeilijk een vergelijking tussen de verschillende verzekeringsmaatschappijen gemaakt kan worden. De toezichthouder krijgt enkel een algemeen beeld over hoe ver de markt staat op vlak van risk management.

4.6.1 ORSA-proces

De toezichthouder verwacht van elke verzekeringsonderneming dat zij de timing van het ORSA-proces afstemt op die van de andere bedrijfsprocessen. De verantwoordelijke van de verschillende processen zouden idealiter moeten samenwerken en de processen zouden ongeveer gelijktijdig afgerond moeten worden. Bovendien geeft de toezichthouder aan dat er onder het ORSA-proces nog andere processen zitten die op verschillende tijdstippen doorheen het jaar lopen.

AG Insurance begint met het ORSA-proces in maart en beëindigt dit in december. Zij begint met het identificeren van de risico's en stelt vervolgens stress scenario's op. Vanaf september begint zij met de berekeningen van die stress tests en worden eveneens de teksten voor de strategie en het risk management assessment geschreven. Het finale rapport is begin december klaar.

AG Insurance merkt verder op dat het ORSA-proces eigenlijk een proces is dat boven alle andere processen in het bedrijf staat. Het ORSA-proces wordt gevoed met de resultaten uit de andere bedrijfsprocessen, maar ORSA heeft ook een eigen specifiek element, namelijk de forward looking view.

Het ORSA-proces moet uiteindelijk uitmonden in een ORSA-rapport waarin alle resultaten verzameld worden. Beide partijen geven aan dat het vooruitziend aspect het moeilijkste is. De toezichthouder geeft eveneens aan dat het ORSA-proces een continu proces is, er wordt steeds verder gebouwd op het voorgaande risicoprofiel. AG Insurance duidt ook op het feit dat zij graag bestaande documenten gebruikt, om daarop verder te bouwen.

De toezichthouder duidt nogmaals op het belang dat de onderneming zicht moet hebben op zowel alle kwalitatieve als kwantitatieve risico's. Het is eveneens zo dat de onderneming pas de impact van de stress scenario's kan inschatten wanneer ze een heel goed beeld heeft van de risico's die ze loopt. AG Insurance vult daarbij aan dat zij steeds meer een tendens ziet naar een beperkt aantal stress testen die heel diep worden doorgevoerd, in plaats van meerdere algemene stress testen. Er wordt gekeken naar de toprisico's. Deze stress testen moeten nadien aan de board weergeven welke impact de gemeten risico's kunnen hebben op de maatschappij. De stress testen geven aan de board dus inzicht en vervolgens kan deze dan management acties ondernemen.

Zoals AG Insurance eerder al aangaf, geeft ook de toezichthouder aan dat de ORSA bedrijfsspecifiek is en dus voor elke onderneming verschillend. Het is dan ook moeilijk om een vergelijking te maken tussen de ORSA-rapporten van de verschillende (her)verzekeringsondernemingen.

4.6.2 Risico's in ORSA

De toezichthouder maakt duidelijk het onderscheid tussen pijler I en pijler II. Pijler I omvat vaak de standaardformule, terwijl de onderneming onder pijler II zelf kiest hoe haar risico's ingeschat worden. Bij deze laatste moet zij niet noodzakelijk een standaardformule gebruiken of een partieel intern model. De toezichthouder wenst een inschatting van de risico's op basis van het risicoprofiel van de onderneming en haar risk appetite. Zij prefereert dat de onderneming haar risico's inschat op basis van haar risicoprofiel en risk appetite. De onderneming maakt assumpties en deze worden op lange termijn bekeken.

De toezichthouder geeft eveneens aan dat de modeleerbaarheid van risico's zeer beperkt is. De ORSA wordt ook wel de hoeksteen van Solvency II genoemd, aangezien er daar een stap terug wordt gezet en de risico's waaraan de onderneming is blootgesteld opnieuw met een frisse kijk benaderd worden. Ook AG Insurance is zich bewust van de beperkte modeleerbaarheid. Beide duiden hierbij op het belang van stress scenario's. AG Insurance gaat specifieke situaties gaan bestuderen, in plaats van de algemene resultaten van een model te gaan analyseren. Op vlak van modeleerbaarheid is dit heel wat duidelijker dan het berekenen van de globale kapitaalsvereisten. Met de stress testen

worden er grenzen afgetast en wordt er bestudeerd wat nu echt de situaties zijn die voor problemen bij de onderneming kunnen zorgen.

Zowel de toezichthouder als AG Insurance duidt op de techniciteit van het Solvency II regime. Zo geeft AG Insurance het belang van goede training aan, zodanig dat de resultaten op een correcte manier geïnterpreteerd kunnen worden. De toezichthouder is wel van mening dat de meeste (her)verzekeringsondernemingen een goed begrip hebben van dit regime. Zij weten wat de sterktes en zwaktes zijn.

Deze technische complexiteit uit zich volgens AG Insurance ook in de rapportering naar het publiek toe. De verzekeringsonderneming kan namelijk haar board wel een context meegeven, maar moet er verder op vertrouwen dat het publiek de resultaten goed interpreteert. Het is een hele uitdaging om ervoor te zorgen dat het publiek de gerapporteerde informatie correct verwerkt.

Verder merkt AG Insurance op dat het kapitaal kunnen berekenen niet betekent dat het risico beheerst is. Het beheersen van de risico's vergt heel wat meer inspanningen.

De toezichthouder merkt tot slot nog op dat er slechts een 5-tal verzekeringsmaatschappijen gebruik maken van een partieel of volledig model onder pijler I. Op de Belgische markt wordt er dus onder pijler I overwegend gebruik gemaakt van de standaardformule.

4.7 Publieke rapportering

De rapportering naar de toezichthouder toe is veel uitgebreider dan de rapportering naar het publiek. De toezichthouder geeft aan dat er een goed onderscheid gemaakt moet worden tussen de kwantitatieve en kwalitatieve data bij de rapportering. De kwantitatieve data moeten een beeld geven van de solvabiliteitspositie van de onderneming. De kwalitatieve data wordt dan bijvoorbeeld weergegeven in het Solvency and Financial Condition Report.

Het doel van de rapportering is dat de (her)verzekeraars transparanter worden naar de buitenwereld toe. Er moet eveneens marktdiscipline gecreëerd worden. AG Insurance bekijkt het zelfs als een competitief voordeel, zo kan zij aan de buitenwereld bewijzen hoe solvabel zij is. Na de crisis was het ook de bedoeling dat de klant een beter zicht kreeg op het risicoprofiel van de onderneming. AG Insurance duidt eveneens op het belang om zowel de financiële resultaten te bekijken, alsook het achterliggende risk management.

Hoe ver de maatschappijen gaan in hun rapportering moet volgens AG Insurance geregeld worden in een overeenkomst. Momenteel zijn de verschillen tussen de maatschappijen te zien in bijvoorbeeld de jaarrapporten, het ene bedrijf is al iets uitgebreider dan het andere. Bij de rapportering is het ook belangrijk dat de verzekeringsmaatschappijen er rekening mee houden dat de informatie duidelijk blijft voor de klanten. Het is te vermijden dat deze laatste verkeerde conclusies trekken, doordat ze de informatie niet volledig begrijpen. Daarenboven merkt AG Insurance nog op dat de klant eerder een selectieve lezer is, het zijn hoofdzakelijk de investeerders en aandeelhouders die de rapportering zullen lezen.

5 Conclusie

Er kan geconcludeerd worden dat de verzekeringsmaatschappijen een goed begrip hebben van de ORSA. De verwachtingen van de toezichthouder worden over het algemeen dan ook correct ingevuld door de (her)verzekeringsmaatschappijen. Uit dit onderzoek blijkt dat de verwachtingen van de toezichthouder en die van de verzekeringsonderneming bijna volledig overlappen. De ORSA bevindt zich echter wel nog in een beginstadium en volgens de toezichthouder is er dan ook nog heel wat ruimte voor verbeteringen.

Tot slot wijs ik er graag op dat bij het onderzoek in deze masterproef slechts één verzekeringsonderneming is geïnterviewd. Om een vollediger beeld te krijgen over de Belgische markt, raad ik aan om in verder onderzoek meerdere (her)verzekeringsondernemingen te interviewen. Verder zit de ORSA tijdens het schrijven van deze masterproef nog in een beginstadium en is het mogelijk dat bepaalde zaken in de toekomst veranderen.

6 Dankwoord

Graag had ik in eerste instantie mijn promotor, Paul Windels, bedankt om mij gedurende mijn volledige onderzoek te begeleiden. Ik wil mijn promotor eveneens bedanken voor de extra informatie en wijze adviezen die zeker een meerwaarde konden betekenen voor deze masterproef.

Eddy Van den Borre en Erik Nelis, die AG Insurance vertegenwoordigden tijdens het interview, wil ik graag bedanken om gedetailleerd uit te leggen hoe Solvency en dan meer specifiek de ORSA in het bedrijfsleven geïmplementeerd wordt. Ik vermeld ook graag Dominique Smoniewski, Bart Maselis en Nicolas Colpaert die de toezichthouder vertegenwoordigden tijdens mijn interview. Zij gaven mij inzicht in de verwachtingen die de toezichthouder heeft in verband met Solvency.

Tot slot wil ik graag Veronique Franken, mijn stage begeleidster bij Marsh, bedanken. Zij bracht mij tijdens mijn zomerstage in contact met Arthur Scart van Marsh Management Services en Xavier Groffils van Zurich. Zij gaven mij voor het eerst praktijkvoorbeelden in verband met de ORSA.

7 Referenties

Actuelia. (z.j.). *Conférence XBRL: Bilan des premières remises S2 à l'ACPR*. Geraadpleegd van <http://actuelia.fr/conference-xbrl-collecte-s2-a-lacpr/>

AG Insurance. (z.j.). *Bedrijfsinformatie*. Geraadpleegd op 22 februari 2017 via https://www.aginsurance.be/Newsroom/NL/News/Pages/resultats-annuels-2016_jaarresultaten-2016.aspx

Asimit, A., Badescu, A., Haberman, S., & Kim, E. (2016, januari). Efficient risk allocation within a non-life insurance group under Solvency II Regime. *Insurance: Mathematics and Economics*, 66, 69-76.

AXA. (z.j.). *Over AXA - presentatie*. Geraadpleegd van <https://www.axa.be/ab/NL/over-axa/wie-zijn-wij/Pages/presentatie.aspx>

Bank of England. (2015, 07 mei). *Internal model change policy*. Geraadpleegd van <http://www.bankofengland.co.uk/prd/Documents/solvency2/imchangepolicy2015.pdf>

Bank of England. (2015, 16 maart). *Observations of internal model validation*. Geraadpleegd van <http://www.bankofengland.co.uk/prd/Documents/solvency2/intmodvalidmar2015.pdf>

Bank of England. (2014, april). *Solvency II: calculation of technical provisions and the use of internal models for general insurers*. Geraadpleegd van <http://www.bankofengland.co.uk/prd/Documents/publications/policy/2014/ss5-14.pdf>

Bank of England. (2015). *Solvency II materials*. Geraadpleegd op 29 juni 2016 via <http://www.bankofengland.co.uk/prd/Pages/solvency2/siimaterials.aspx>

Belgisch Staatsblad. (2016, 23 maart). *Wet op het statuut van en het toezicht op de verzekerings- of herverzekeringsondernemingen*, bl. 19856. Geraadpleegd via https://www.nbb.be/doc/cp/nl/2016/20160323_law_13-03-2016.pdf

Bonnin, F., Planchet, F., & Juillard, M. (2014). *'best estimate' calculations of savings contracts by closed formulas: application to the ORSA*. doi:10.1007/s13385-014-0086-z

CoreFiling. (2015). *The Countdown to solvency ii pillar 3 reporting*. Geraadpleegd via <https://www.corefiling.com/publications/documents/the-countdown-to-solvency-ii-pillar-3-reporting.pdf>

Deloitte. (2015). *2015 ORSA outlook*. Geraadpleegd van <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ca/Documents/financial-services/ca-en-evolving-the-ORSA-journey-2015.PDF>

De Nederlandsche Bank. (2015). *Aandachtspunten actuariële functie*. Geraadpleegd via <http://www.dnb.nl/nieuws/dnb-nieuwsbrieven/nieuwsbrief-verzekeren/nieuwsbrief-verzekeren-mei-2015/index.jsp>

De Nederlandsche Bank. (2015, 17 december). *De Nederlandse verzekeringssector is klaar voor de invoering van Solvency II*. Geraadpleegd van <https://www.dnb.nl/nieuws/nieuwsoverzicht-en-archief/dnbulletin-2015/dnb335114.jsp>

De Nederlandsche Bank. (z.j.). *Solvency II: een nieuw raamwerk voor prudentieel toezicht op verzekeraars*. Geraadpleegd op 2 juli 2016 via http://www.dnb.nl/binaries/Factsheet_solvency_tcm46-335167.pdf

Dreksler, S. et al. (2015). Solvency II technical provisions for general insurers. *British Actuarial Journal*, 20(1), 7-129. doi:10.1017/S1357321714000099

EIOPA. (2015, 03 februari). EIOPA publishes the outcome of the public consultation related to the Guidelines on the System of Governance and the ORSA. Geraadpleegd van <https://eiopa.europa.eu/Pages/News/EIOPA-publishes-the-outcome-of-the-public-consultation-related-to-the-Guidelines.aspx>

EIOPA. (z.j. - a). *Guidelines on supervisory review process*. Geraadpleegd op 30 juni 2016 via https://eiopa.europa.eu/Publications/Guidelines/SRP_Final_document_EN.pdf

EIOPA. (z.j. - b). *Milestones 2015-2016*. Geraadpleegd op 30 juni 2016 via <https://eiopa.europa.eu/regulation-supervision/insurance/solvency-ii>

EIOPA. (z.j. - c). *Regulatory framework*. Geraadpleegd op 30 juni 2016 via <https://eiopa.europa.eu/regulation-supervision/insurance/solvency-ii>

Erdélyi, O. J. (2016). *Twin Peaks for Europe: State-of-the-Art Financial Supervisory Consolidation Rethinking the Group Support Regime Under Solvency II*. Düsseldorf, Duitsland: Springer.

European Commission. (z.j.). *Risk management and supervision of insurance companies (Solvency 2)*. Geraadpleegd op 29 juni 2016 via https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/insurance-and-pensions/risk-management-and-supervision-insurance-companies-solvency-ii_en

Ferriero, A. (2016). *Solvency capital estimation, reserving cycle and ultimate risk*. *Insurance: Mathematics and Economics*, 68, 162-168.

- Floreani, A. (2013). *Risk Measures and Capital Requirements: A Critique of the Solvency II Approach*. The Geneva Papers, 38, 189-212.
- Gatzert, N., & Martin, M. (2012). *Quantifying credit and market risk under Solvency II: Standard approach versus internal model*. Insurance: Mathematics and Economics, 51, 649-666.
- Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/35 van de Commissie van 10 oktober 2014. (2015, 17 januari). Geraadpleegd op 3 juli 2016 via <http://eur-lex.europa.eu/collection/eu-law.html>
- HM Treasury. (2011, november). *Consultation on Solvency II*. Geraadpleegd op 3 juli 2016 via https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/81581/condoc_consultation_solvencyII.pdf
- Kraut, G., & Richter, A. (2015). *Insurance Regulation and Life Catastrophe Risk: Treatment of Life Catastrophe Risk Under the SCR Standard Formula of Solvency II and the Necessity of Partial Internal Models*. The Geneva Papers, 40, 256-278.
- Kriele, M., & Wolf, J. (2014). *Value- Oriented Risk Management of Insurance Companies*. Remagen, Duitsland: Springer.
- Lester, R. (z.j.). *Solvency II*. Geraadpleegd op 29 juni 2016 via <https://www2.deloitte.com/uk/en/pages/financial-services/solutions/solvency-ii.html>
- Lloyd's. (2010). *Solvency II detailed guidance notes march 2010 – section 9: ORSA*. Geraadpleegd via <http://www.lloyds.com/~media/Files/The%20Market/Operating%20at%20Lloyds/Solvency%20II/Dry%20run%20guidance/ORSA%20section%209%20updated%20Sep10.pdf>
- Lloyd's. (z.j.). *What is Solvency II?*. Geraadpleegd op 28 juni 2016 via <https://www.lloyds.com/the-market/operating-at-lloyds/solvency-ii/about/what-is-solvency-ii>
- Michael, M. (2013). *Assessing the model risk with respect to the interest rate term structure under Solvency II*. The Journal of Risk Finance, Vol. 14 Iss 3. 200 - 233
- Nationale Bank van België. (2016). *Circulaire betreffende de richtsnoeren inzake het gebruik van interne modellen*. Geraadpleegd via https://www.nbb.be/doc/cp/nl/2016/20160512_nbb_2016_27.pdf
- Nationale Bank van België. (2012). *Compliancefunctie*. Geraadpleegd via https://p.cygnus.cc.kuleuven.be/bbcswebdav/pid-16128155-dt-content-rid-56002069_2/courses/B-KUL-HMH36a-1516/nbb_2012_14%20Compliance%20functie%281%29.pdf

Nationale Bank van België. (2011 - a). *Jaarverslag hoofdstuk 2: Prudentiële regelgeving*. Geraadpleegd via https://www.nbb.be/doc/ts/publications/nbbreport/2011/nl/t1/verslag2011_tiii_h2.pdf

Nationale Bank van België. (2011 - b). *Jaarverslag hoofdstuk 3: Prudentiële toezicht*. Geraadpleegd via https://www.nbb.be/doc/ts/publications/nbbreport/2011/nl/t1/verslag2011_tiii_h3.pdf

Nationale Bank van België. (2012). *Prudentieel toezicht verzekeringen*. Geraadpleegd via https://www.nbb.be/doc/ts/publications/nbbreport/2012/nl/t1/verslag2012_tiii_h2.pdf

Nationale Bank van België. (2017). *NBB verslag 2016: Prudentiële regelgeving en prudentieel toezicht - verzekeringen*. Geraadpleegd via https://www.nbb.be/doc/ts/publications/nbbreport/2016/nl/t1/verslag2016_tiii_h4.pdf

Office of the Superintendent of Financial Institutions. (2015, november). *Own Risk and Solvency Assessment*. Geraadpleegd van <http://www.osfi-bsif.gc.ca/Eng/fi-if/rg-ro/gdn-ort/gld/Pages/e19.aspx>

Pwc. (2010, oktober). *Driving the ORSA into decision making*. Geraadpleegd van <http://www.pwc.co.uk/assets/pdf/countdown-oct-10-driving-the-orsa.pdf>

Siegel, C. (2013). *Solvency Assessment for Insurance Groups in the United States and Europe—A Comparison of Regulatory Frameworks*. *The Geneva Papers on Risk and Insurance - Issues and Practice*, 38(2), 308-331.

Solvency ii association. (z.j.). *The Own Risk and Solvency Assessment (ORSA)*. Geraadpleegd op 1 juli 2017 via <http://own-risk-and-solvency-assessment.com/>

Van den Borre, E. & Delobelle, H. (z.j.). *ORSA: een krachtig beheersinstrument*.

Vedani, J., & Devineau, L. (2012). *Solvency assessment within the ORSA framework: issues and quantitative methodologies*. Geraadpleegd via https://hal.archives-ouvertes.fr/file/index/docid/744461/filename/Solvency_assessment_within_the_ORSA_framework_issues_and_quantitative_methodologies_231012.pdf

Weber, J. (2015). *Casting a new Light on Risk*. Best's review, p 43-44

Wicklund, D. en Christopher, G. (2012). *The New Rules of Risk*. Best's review, p65-68.

Williams, R. (2015). *Application of the Solvency II Actuarial Function to general insurance firms*. British Actuarial Journal, 2(3), 476-530.

Windels, P. (2016). *A new capital framework for insurance companies – Solvency II* (PowerPoint). Brussel: Katholieke universiteit Leuven campus Brussel

Woods, S. (2016). *Reflections on the 2015 Solvency II internal model approval process*. Bank of England - Prudential Regulation Authority

8 Appendix A: Abstract in het Engels

Since January 1, 2016, the Solvency II supervisory framework is in force. The Own Risk and Solvency Assessment is the core of Solvency II. As part of the ORSA, each insurance company has to assess its own risks and then determine the solvency requirement. However, there are a few concrete rules on the format of ORSA. It gives no standard formula to estimate those risks, and there is no consistency between the results of the various companies.

During this study there is an analysis made of the requirements for the insurance and reinsurance undertakings related to ORSA. The expectations of the supervisor are examined. Furthermore, it is examined how companies transform the rather theoretical requirements that Solvency II imposes in connection with the ORSA in practice.

Therefore, the central question in this study is: "What are the challenges and difficulties in the preparation of the ORSA?". The purpose of this master thesis is to gain insight into how the ORSA in practice is interpreted and implemented, what the challenges are for the companies and the expectations of the supervisor.

To answer the central question, I started with a literature review. In the latter it describes the content of the ORSA report and process exactly and how this should be implemented according to the law. As part of this research was chosen for in-depth interviews as a strategy for data collection. In this way, it is possible to enter in more detail and to obtain more information.

There can be concluded that the insurance companies have a good understanding of the ORSA. The expectations of the supervisor are generally correctly filled in by the insurance companies. This study shows that the expectations of the supervisor and the insurance company coincide almost completely. The ORSA is however still in its early stages and according to the regulator, there is still a lot of room for improvement.